

IRKA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXIV. évfolyam, 2017/1. szám

Főszerkesztő: Espán Margaréta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Veres Ágota. Tördelőszerkesztő: Fábián Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Veres Ágota, Espán Margaréta
Lapengedély száma: 3T N° 63.

Nyomtatás: Melynk Mikola magánvállalkozó;
88000 Ungvár, Oszipenko u. 35. +380505236178
Rend. sz: 1252 Példányszám: 5000.

Megjelent a

BETHLEN GÁBOR
Alap
támogatásával.

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobiljanszka u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

ІРКА

Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства.
XXIV рік видання, 2017/1

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габовда Єва
Графіка: Вереш Агота. Верстка: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ільдико (голова), Вереш Агота, Ешпан Маргарита
Реєстраційне свідоцтво: 3Т N° 63.

Виготовлено: ФОП Мельник Микола Васильович.
88000 Ужгород, вул. Осипенка, 35. +380505236178
Зам.: 1252 Тираж: 5000.

Поштова адреса Ешпан Маргарита, Берегово, вул. Ольга Кобилянської, 17.
Розповсюджується Закарпатським угорськомовним педагогічним товариством

IRKA 2017
1

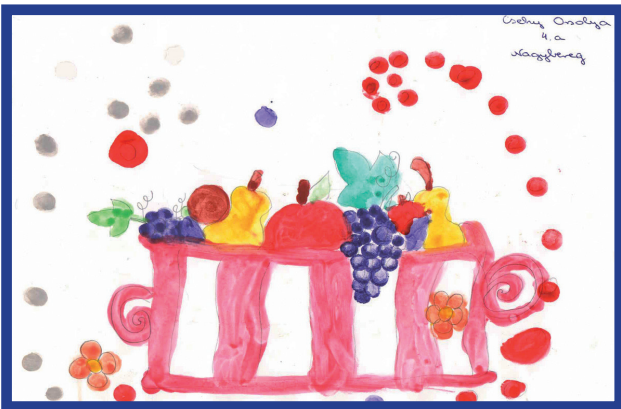
Bagu Henrietta, Bótrágy

Bence Patrícia, Barkaszó

Bagela Kitti, Tiszaásvány

Cseh Orsolya, Nagyberég

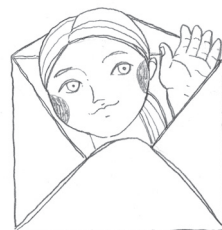
Forgács Viktória, Macsola

Hadar Kristóf, Eszény

László Antónia, Salánk

Kedves Olvasó!

Az *Irka* 2017. évi első lapszámát tartod a kezvedben, melyet igyekeztünk a lehető legtöbb érdekességgel megtölteni. „Kikeleti *Irka*”, vagyis tavaszi lapszám lévén olyan színessé és vidámmá tettük, amilyen ez a csodás évszak. Hagyományos rovatainkban újra találsz verseket, meséket, találós kérdéseket, kifestőket, érdekességeket bőven. De ha továbblapozol, egy jókora változást is találsz: új formában köszönnek neked a lap szereplői. Mostantól ugyanis Kulin Ágnes helyett Veres Ágota festőművész illusztrálja az *Irka* oldalait.

Kulin Ágnes 1993 óta olvasója, 2007-től pedig illusztrátora volt a lapnak. Eddigi munkáját az *Irka* szerkesztősége nevében ezúton is köszönöm. Tudjuk, továbbra is olvasónk és barátunk marad.

A tavaszi lapszámhoz kellemes időtöltést, a hátralévő tavaszi napokhoz pedig sok napsütést kíván:

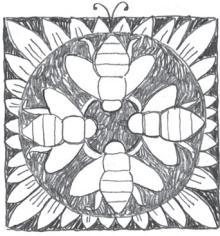
Espán Margaréta főszerkesztő

Zelk Zoltán

Varázskréta

Ismerek egy öregasszonyt
– igazat mondok, nem tréfát –,
aki egyszer a tavasztól
elkérte a varázskrétát.
És azóta, mint a tavasz,
hegyre, dombra és mezőre,
ő is virágokat rajzol
kemencére, terítőre.
Lehet ős is, jöhet tél is,
olyan csudát tud e kréta,
szarkaláb és gólyahír nő,
sárgállik a margaréta.
Hadd súgok egy titkot néktek,
nagy titkot egy kicsi szóban:
benne lakik e varázslat,
benne, minden tolltartóban.
Minden színes ceruzában,
vízfestékben és ecsetben –
ha akarod, rózsza nyílik,
fa ágára levél lebben.
Amíg odakünn a tél majd
fehér jégvirágát írja,
mi idebenn, a szobában,
tavaszt írunk a papírra!

Döngicselő

Mentovics Éva

Locsolóversek

Húsvéthétfő reggelén
kis bokrétát szedtem,
tarkabarka virágokból
virágot gyűjtöttem.

Bezártam egy szelencébe,
repültem is hozzád,
hogy illatos harmatvízzel
megmossam az orcád!

Kora reggel elindultam, erdőn, mezőn jártam,
Ringatózó tölgy tövében kisnyulakat láttam.
Tojást cipelt mind a három: lilát, sárgát, kéket,
Ha nem bánod, én örömmel meglocsolak téged!

Bartos Erika

Kelepelő

Kelep-kelep, kéményünkön
kelepel a gólya.
Éhes már a fészkekben a
négy gólyafióka.
Kelep-kelep, gólyaszülők
vigyázzák a fészket,
etetik a fiókákat,
sorra mind a négyet.

Devecsery László

Pitypang

Hajlítom kezem, ujjam,
gömböt formálok csendesen.
Pitypangra pillantok kedvesen.
Játékát utánzom szelíden:
ujjaim nyitom, el nem szállnak.
Pitypangra fújok, szél vagyok:
repülnek ernyős csillagok...

...és a pihés ernyők alatt
rejtőzik az aprócska mag.

Gondozója dédelgeti,
ablakában nevelgeti.
Növényére nagyon büszke,
pedig szegény csupa tüske.

(kaktusz)

A szobában van, mint egy vár,
rajta széles, régi zár.
Bent magasra tornyosodva,
félsötétben polca, odva
mindent, mindent rejteget:
ruhát, blúzt, ingeket,
sálat, sapkát, kesztyűket,
zoknikat és cipőket.
Tudod már, hogy mi lehet?

(szekrény)

Sárga berek, sárga alkony,
sárga virág nyílt a parton.
S mintha pletykás tündér volna,
hírül adja: itt a gólya.

(golyóhír)

Járni tud, de nincsen lába,
egy lépést sem tesz hiába.
Szüntelen az időt méri,
s minden percét számonkéri.
Az éjt, s nappalt összeadja,
és huszonnégy részre osztja.

(óra)

Kuporog egy vén banya,
rajta annyi a ruha,
ki öt levetkőzteti,
szeme könnyel lesz teli.

(nagybany)

Néha sárga,
máskor vörös,
de legtöbbször fekete,
tűz felett lóg
vagy ül éppen,
hogy legyen becsülete.
A gazdája szilvalekvárt
vagy puliszkát főz benne,
s ő csak rotyog,
egyre fortyog,
jobbat mit is tehetne?

(szórványos)

Kerek fejű gyerek vagyok,
piros arcom csak úgy ragyog.
Szép tavaszra itt vagyok.
Jó étvágyat kívánok!

(retel)

Három traktor földet szántott,
a vetőgép búzát vetett,
felhő hullatta az esőt,
nap hullatta a meleget,
szökkent a szár szép magasra,
jött egy kombájn, learatta,
learatta, kicsépelte,
a gőzmalom megőrölte,
teherkocsi hazahozta,
anya pedig megsütötte,
ebédnél az asztalra tette.

(kenyér)

Erős, mint egy elefánt,
morog, mint egy medve,
lohol, mint egy ijedt nyúl.
Mondd meg, mi a neve?

(teherautó)

Ajkamat csókolgatják,
a hátamat lapogatják,
szellőztetnek sok ablakon,
ezt szó nélkül nem hagyhatom.
Vagy sírok, vagy nevetek,
ugyan bizony ki lehetek?

(fünyf)

Öt koldus öt-öt botja,
öt-öt boton öt-öt kaska,
öt-öt kaskában öt-öt macska,
öt-öt macskának öt-öt fia,
hány fiók macska?

(sok)

A világ kezdetén van,
és a világ végén is van,
a virulásban is van,
és a hamvában is van.

(a v betű)

Éjjel-nappal nincs nyugalma,
két világ a birodalma.
A sötétség úgy fél tőle,
mindenütt szalad előle.

(rögszobu)

Nincsen testem, nincs barátom,
nincs kenyérem, se lakásom,
eső eshet, mégse ázom,
nyargalászom hét határon.
Februárban hozok fagyot,
bátyáim a vad viharok,
ha bezárod az ablakod,
fűtőrésszeve kint maradok.
Nos, tudod már, hogy ki vagyok?

(szél)

Pálosi Éva

A JÓSZÍVŰ HÓVIRÁG

Az ibolya ott lent, a sötét földben nagyon elunta magát. Hogyne unta volna, hiszen már olyan rég volt az, hogy Ősz anyó álomba ringatta. Rázott rá jó meleg takarót is, a fák sárga-piros leveleit. De azóta az ibolya jól kialudta magát, és így kezdett sóhajtozni:

– Én Istenem, jó Istenem, de unom már ezt a telet, én Istenem, jó Istenem, csak már jönne a kikelet!

Meghallotta ezt a keserves sóhajtozást a hóvirág, s így felelt:

– Annyit mondok, jobban nálam nem unhatod, te sem, pajtás. Ám hiába panaszkodunk, nem használ itt a sóhajtás. Tél apó, míg el nem unja, abba nem hagyja a táncot, hiába a könnyörgésed, hiába a sóhajtásod.

Felzokogott erre a gyöngyvirág:

– Telve illattal minden gyökérszálam, ha tovább kell várni, én azt ki nem állom.

Meghallotta a nefelejcs ezt a keserves panaszkodást és így szólt:

– Türelem, türelem, aranyvirágot terem!

De a kis türelmetlenek nem akartak várni. Csak zúgolódtak tovább, hogy így meg úgy, de ők nem bírják ki a hó alatt, a föld mélyében. Elhatározták, hogy kimegy valaki közülük a föld színére szerencsét próbálni.

El is indult a gyöngyvirág, de amint kidugta orrcskáját, rémülten húzta vissza:

– Juj, de hideg van odakint! Havasak amott a dombok. Aki kibírja, menjen ki, én inkább itt bent kucorgok – mondta fázósan.

De az ibolya csak nem nyughatott, felkeltette szomszédját, az öreg kikericsset.

– Te még bírod, kedves szomszéd, nem unta el még a telet? Mondok egyet, bújjunk mi ki, hozzuk el a kikeletet!

Az öreg bölcs kikerics hallani sem akart erről a könnyelműségről.

– Hová gondolsz, te csacsi? Nem bújok én innen ki, Szél úrfi szívtelen, megfagyasztana hirtelen!

Elment az ibolya sorban a többi virághoz, de, bár valamennyi türelmetlen volt, egy sem akart ki-

bújni. Mit volt mit tenni, bele kellett az ibolyának is nyugodnia abba, hogy meg kell várni, míg eltávozik Tél apó. A virágok hát vártak, vártak, Tél apó meg nem is gondolt arra ebben az évben, hogy átadja uralmát a tavasznak.

Nagy volt a szomorúság a virágok között. A róza hajlott derékkal esengte a tavaszt, a gyöngyvirág bánatában mind elhullatta gyöngyös virágait, az ibolya türelmetlenségében a föld alatt kezdte ontani illatát, a gólyahír aránya mind barnává vált a sok könnytől, amit hullajtott.

A kis hóvirág úgy érezte, nem bírja tovább nézni kis testvérei bánatát. Egy éjjel gondolt egy nagyot és elhatározta, hogy kimegy a föld fölé, hogy elkergesse a telet. Nagyon hideg volt odakint, és bizony, kellett magát biztatnia, hogy el ne fogyjon a mersze. Így biztatgatta magát:

– Juj, de hideg a világ, bújj ki mégis, hóvirág! Kergesd csak el a telet, jöjjön már a kikelet!

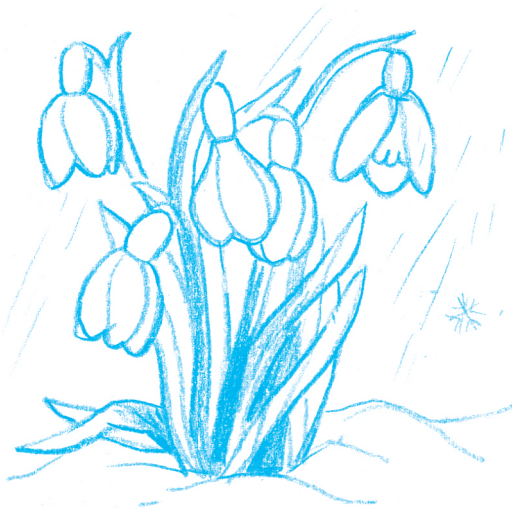
Hamar kidugta az orrcskáját, bár a szívtelen Szél úrfi nem kímélte, hanem jó pirostra csípte, de ő nem ijedt meg, hanem bátran törtetett kifelé a hó alól. Meglátta az Északi szél, odaszólt Tél apónak:

– Lám ez a kis szemtelen, csak kibújt nagy hirtelen!

Felelt Tél apó:

– Csípd az orrát, csípd neki, míg csak vissza nem viszi!

Azt mondja erre a hóvirág:

– Hát csak várjad, lesheted, amíg én visszamegyek!

Csípi a Szél úrfi, csípi teljes erővel, de a hóvirág csak nem megy vissza. Fázott ugyan az orrocskája, de a szívét meg melegítette a szeretet, amit kis testvérei iránt érzett, nem akarta, hogy ott senyvedjenek a föld mélyében. A szeretet úgy melegítette, hogy nem fagyott meg, hiába próbált meg mindent a galád Szél úrfi. Egyszerre csak belefáradt a szél is ebbe a játékba. Nem csoda, hisz egész télen más egyebet sem tett, csak fújta. Odaszólt Tél apónak:

– Édes gazdám, fáradt vagyok, nem bírom tovább a táncot. Gyerünk haza, jöjjön a tavasz, folytassa ő a mulatságot!

Hát amint meghallotta ezt a hóvirág, elkezdte lóbálni kis csengettyűvirágait, és rákezdett a tavaszi dalra:

– Tél apó aludni ment, mondjunk néki jó éjszákát! Északi szél is véle ment, hogy kipihenje jól magát. Elvitték a hideget, csúf havas fergeteget. Süt a nap jó melegen, jaj, de vígan csengetem: elkergettem a telet. Megjött a szép kikelet!

Mikor a kis testvérei ott a föld alatt meghalották ezt a víg éneket, hamar kibújtak a jó meleg tavaszi napra és elkezdtek levelet, virágot hajtani. Lett erre öröm a földön, és mindenik virág a bátor kis hóvirág dicséretét zengte.

Szalai Borbála

MEGJÖTT AZ ÚJ TAVASZ

Megjött az új tavasz,
megjött a kikelet...
Holdfényes éjszakán,
titokban érkezett.
Sebtiben lerakta
ajándékkosarát:
volt abban kökörcsin,
tőzike, barkaág,
barackfák ágára
duzzadó virágrügy,
erdőnek, ligetnek
hajnali madárfütty,
sarjadó vetésnek
üdítő gyöngyharomat,
ébredő reggelnek
frissítő fuvallat...
Békésen aludt még
Zümiék családja,
mikor egy szellőcske
surrant a kaptárba:
széthintett odabent
mézédes illatot,
amit az ibolya
kelyhéből ellopott...
Fölríadt álmából
Zümi, a méhecske:
– Megjött az új tavasz?
Itt van már? – kérdezte.
– De jó, hogy megjöttél,
virágos kikelet,
Hálából ezer méh
döngicsél teneked!

Zelk Zoltán

IBOLYA

Ibolya, ibolya, virítsz már a réten,
gyönyörködsz este a víg tücsökzenében.

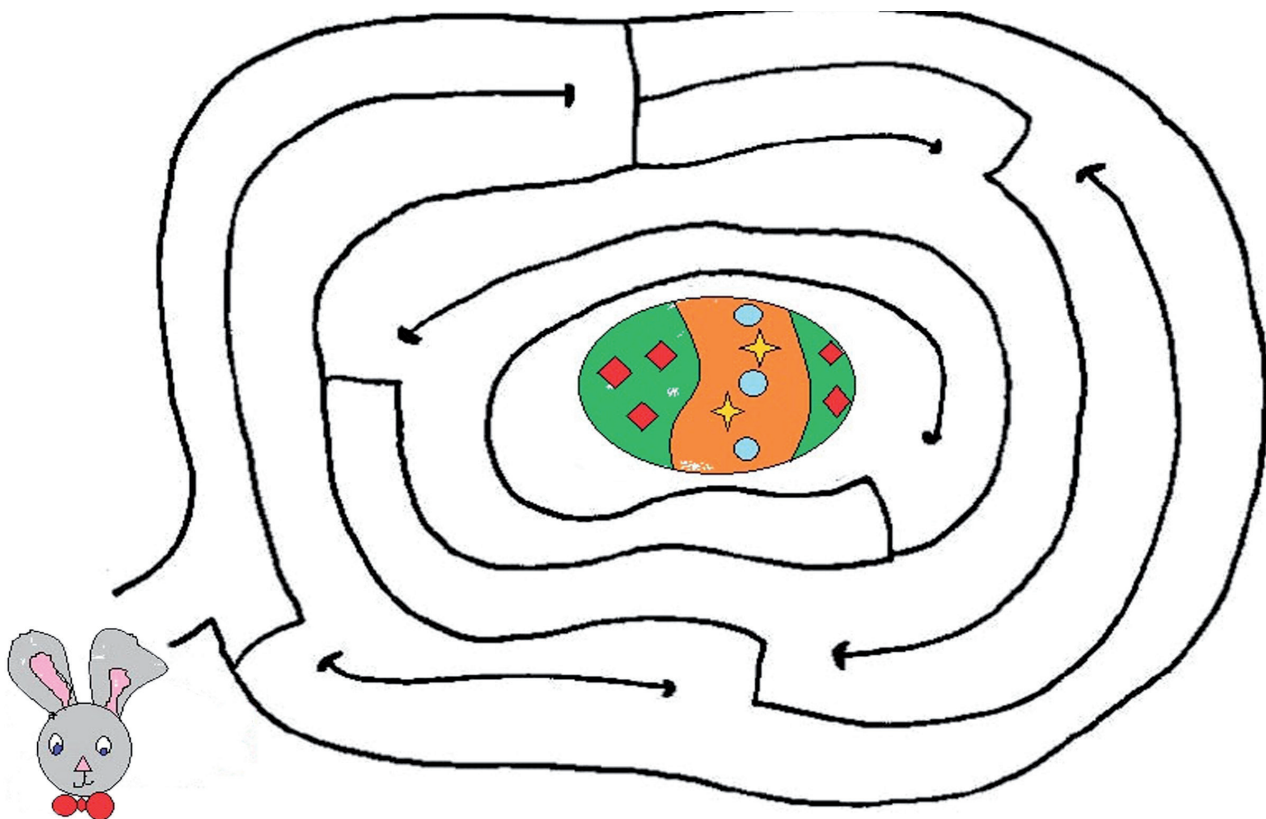
Tücsökzene ringat este elalváásra,
hajnalban megfürdesz az ég harmatába'.

Napfény az ebéded, szellők simogatnak:
így élsz vidáman, hírnöke tavasznak.

HÚSVÉTI ÚTVESZTŐ

Itt a húsvét, és a nyuszi nem találja a hímes tojást, amit el szeretne vinni a gyerekeknek! Segíts neki átjutni az útvesztőn, és megtalálni a hímes tojást!

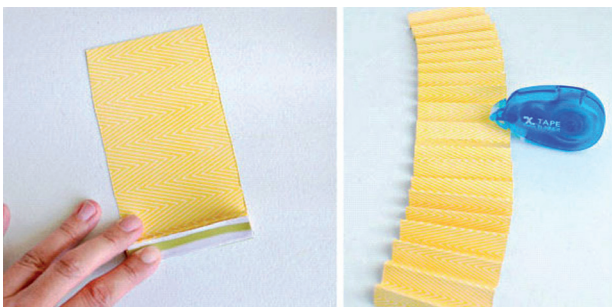
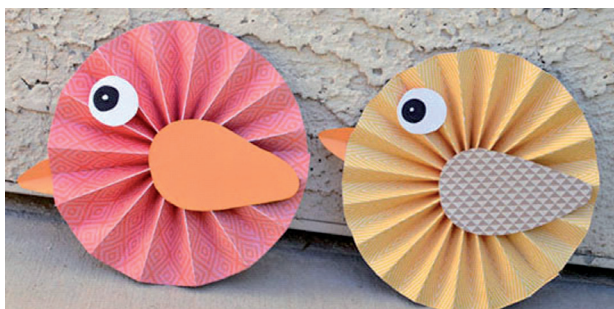

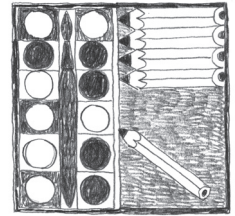
TAVASZI BARKÁCSOLÓ: KISMADÁR

Hozzávalók: színes papír (A4-es méret), olló, ragasztó; sárga karton csőrnek, szárnynak.

Elkészítés: Az A4-es lapból két csíkot mérünk le hosszában, 4,5 cm szélességben. A csíkokat összeragasztjuk, és harmonikaszerűen meghajtogatjuk a papírsávot. A végeit összeragasztjuk, így egy kört kapunk. Lefektetjük, és a közepét hátulról egy szélesebb kartonnal leragasztjuk, azaz rögzítjük.

Ha megszáradt, akkor ráragasztjuk a kép alapján a szárnyat, a szemet és a csőrt. Szép szobadísz, ablakdekoráció lehet! Jó munkát!

Kifestő

Almodni
hívunk

Moha bácsi meséi Leszkai András tolla alatt születtek. Törpeháza lakóinak életét mutatják be, mely tele van érdekességekkel, furcsaságokkal és nagyon fontos élményekkel. Moha bácsi történeteiben olyan gyerekekkel találkozhatasz, akik hasonlítanak rád: mindenre kíváncsiak, mindent kipróbálnának, és sokszor döbbennek rá, hogy valamit még nem tudnak. Az 1950–60-as években Kőműves Sándor olvasta fel a rádióhallgatóknak Moha bácsi történeteit. Kérdezz rá bátran nagyszüleidnél, talán még emlékeznek rá!

„Most Moha bácsi szól a gyermekekhez. Moha bácsi, a törpe” – így kezdődött minden Moha bácsis rádióadás. Most ezek közül hoztunk nektek egy történetet, ezzel is emlékezve a 110 évvel ezelőtt született Leszkai Andrára.

Leszkai András
Moha bácsi meséi

LOPÁS

Egy délben, amikor Törpeháza főutcáján hazafelé lépegettem az iskolából, elsős vagy másodikos koromban, arra lettem figyelmes, hogy a pajtásaim körülállnak egy kisfiút – törpe volt ő is, mint mindannyian –, és ezt a versikét mondogatják:

„Lala! Lajos! Alajos!
Füled hegye olajos!”

Már hallottam róla, hogy le fog telepedni falunkban egy újabb törpecsalád, könnyű volt hát kitálnom, hogy a kisfiú, akit nem ösmertem, ehhez a családhoz tartozik. Tudhattam ezt abból is, hogy Lala volt a neve, mert a különleges nevek – Moha, Gyopár, Kuttykurutty – még ma is csak Törpeházán szokásosak. Persze csúfolni valakit, amiért más a neve, mint a mienk, butaság is, rosszaság is. Odasiettem hát Lalához, és kezet nyújtottam neki. Tudtam, hogy akivel én kezet szorítok, azt nem merik csúfolni többé. Rögtön meg is hívtam magunkhoz, és ettől kezdve majdnem minden délután együtt voltunk. [...]

Egy napon vásár volt a völgybéli falucskában, és Lala meg én már korán reggel lementünk. Volt akkor vagy hét krajcárnyi megtakarított pénzem, és tudtam, hogy a játéksátrakban ezt danolják az árusok:

„Hét, hét, hét,
minden darab hét!”

Mihelyt leértünk, oda is siettem a legelső játéksátorhoz, és a következő pillanatban már azt is tudtam, hogy semmi értelme tovább keresgélnem. Az árus egy pojácabábut tartott a kezében, a bábu derekán meg-megrántott egy kis karikát, s a pojáca olyankor – csinn! – összecsapta a kezeckéjére erősített cintányért. Az árusítóasztalon vagy húsz-harminc ugyanolyan pojáca* ült. Felemeltem a hozzám legközelebb lévő, és tüstént úgy megszerettem, mintha már sok-sok éve ismertem volna. És jóformán el sem kellett neveznem, úgy éreztem, már régóta tudom a nevét: Csinn-csinn a neve, mi is lehetne más.

Lala egy kis játékpisztolyt vásárolt, aztán járni kezdtük a vásárt, nézelődünk. A falu végén kötél-táncos csúszkált előre-hátra egy szál kötélén, s mi is leültünk a fűbe a nézők közé. Csinn-csinn kettőnk közé ültettem, és nekitámasztottam egy nagy kőnek, hogy fölfelé nézzen, láthassa ő is a kötél-táncost. S mialatt igazgattam a követ, megpillantottam a fűben egy vadonatúj kereplőt. Körülnéztem, és felmutattam:

– Kié ez? Ki vesztette el?

Egy öreg néni tüstént mutogatni kezdett Nógrádverőce felé:

– Arra mentek, ni! Egy kékruhás csöppség! Most ment el arra az anyjával!

Felugrottam, futottam, s futtomban visszakiáltottam Lalának:

– Vigyázz Csinn-csinnre! Tüstént itt vagyok!

De ebből a tüsténtből lett egy félóra is. [...] Nagyon aggódtam Csinn-csinnért, jaj, ha ottfelajtetta Lala az esőben! Csak akkor nyugodtam meg, amikor visszatérőben megláttam a követ, és Csinn-csinn nem ült ott.

A megnyugvást azonban elhamarkodtam. Amikor ugyanis a körhintánál rátaláltam Lalára meg Csinn-csinnre, Lala ellökte a kezemet, és így szólt:

– Mit akarsz? Ez nem a tied. Ezt most vette nekem egy bácsi. [...]

– De hát akkor... Csinn-csinn most hol van?

Lala felém sem fordult, csak megrántotta a vállát, és gúnyosan elmosolyodott:

– Mit tudom én! Hát nem vitted magaddal?

Mondani akartam, hogy hiszen visszakiáltottam, vigyázzon rá, de ekkor már jött fölfelé a sírás, legörbült a szám, már nem bírtam beszélni. [...] Amikor végre csönd lett az erdőben, lerogytam a nedves fűbe, és zokogtam, zokogtam... Egyszerre csak megsimogatta valaki a fejem:

– Mi a baj, Moha fiam? – Földigszakáll bácsi állt előttem. Földigszakáll bácsit, amint tudjátok, „a falu nagyapjának” is nevezték. Elmondtam neki, mi történt, de megrázta a fejét:

– Nem biztos, hogy ellopta.

Ebben a pillanatban azonban felhangzott az erdő mélyéről a kicsiny cintányér csengése: „Csinn! Csinn! Csinn!” Én meg sietve indulni akartam:

– Jön Lala! Látni sem akarom többé!
De Földigszakáll bácsi rám szólt:
– Itt maradsz! Meg akarom tudni, hogy ugyan ellopta-e. Szólj majd valamit Lalához!
– De én nem akarok szólni hozzá soha többé!
Úgy tett, mintha nem is hallotta volna, és újabb utasítást adott:
– Mielőtt továbbmegy, nyújts neki kezet!
– Nem akarok kezet fogni veled többé!
De Földigszakáll bácsi már el is bújta a bokrok közé... Felpillantottam, megláttam Lalát a fák között, s ahogyan Földigszakáll bácsi kívánta, szóltam hozzá:
– Felültél a körhintára?
Lala odalépegetett hozzám, és ezt felelte:
– Nem ültem fel. Most pedig már sietek haza ebédelni.
Eszembe jutott Földigszakáll bácsi másik kívánsága is, és kezet nyújtottam neki:
– Akkor hát, szervusz! – Kezet fogtunk, és Lala elsietett. Földigszakáll bácsi meg előjött a bokrok közül, sóhajtott egy nagyot, és így szólt:
– Igazad van, Moha, ellopta.
Csodálkoztam.
– Miből tetszett megtudni?
– Két dologból is. Amikor észrevetted téged, letért az útról a fák közé. Nem akart találkozni veled. És zárban volt a kézfogáskor is, nem tartja magát méltónak rá, hogy kezet szoríts veled. Rossz a lelkiismerete. De éppen ezért most még segíthetünk rajta. Csak el ne mondd senkinek, hogy lopott, és el ne hagyd!
Most már hevesen tiltakoztam:
– El ne hagyjam!? Laláról én többé tudni sem akarok! Ő az oka, hogy többé nem barátkozom veled. Minek lopott?
Földigszakáll bácsi elgondolkozva megismételte szavaimat:
– Tudni sem akarsz róla... Ő az oka... Minek lopott... No, jól van, Moha fiam. Ha nem barátkozol veled, nem barátkozol veled. Akkor hát induljunk, kísérelj el egy darabon hazafelé!
Láttam azonban rajta, hogy csak úgy tesz, mintha belenyugodnék elhatározásomba, és erősen töri valamin a fejét. Ezúttal azonban nem kellett semmit sem kifundálnia, mert segítségére jött a véletlen.
Az történt ugyanis, hogy szinte alig indultunk el, egyszerre csak keserves mekegést hallottunk a fák közül. Odasiettünk, és egy beszakadt farkasveremre bukkantunk. A verem szélén kétségbeesetten futkosott körbe egy kecskemama, a veremben meg panaszos sírással mekegett belepottyant gidája. [...]
– Ne törődjünk a gidával, Moha! Gondold azt, hogy nem is tudsz róla. Ugyan miért segítenél rajta? Ő az oka, hogy beleesett, minek lépett a verembe?
Tudtam én jól, mire akar tanítani, de még nem adtam be a derekam.

Nemsokára Mályva néni házikója elé értünk, és észrevettük a kerítésen virító nagy fehér papirost. Ez volt ráírva: „Jöjjön be, aki erre jár!” Mályva néni ágyban feküdt, és elnyöszörögte, hogy moccanni sem tud, kiújult a csúza**. [...]

– Ne törődjünk Mályva nénivel se! Gondold, hogy nem is tudsz róla. Ugyan miért segítenél rajta? Ő az oka, hogy ágyban esett, minek szerzett magának csúzt!?

Most azonban már vitába szálltam vele... Földigszakáll bácsi bólogatott:

– Tudom, Moha fiam! Ellopta a te kedves Csinn-csinnedet, és megbántott téged. De milyen icipici baj a te fájdalmaid ahhoz a rettentő nagy bajhoz képest, amely Lalát érte! Gondold csak el, tolvaj lett!

Most végre megértettem a tanítást, és már rohantam is... Futottam Lalához. Lala persze mogorván és gyanakodva fogadott:

– Mit akarsz?

De én nevettem.

– Hát mit akarnék? Játszani jöttem.

Vagy fél percig szótlánul bámult rám, látszott rajta, hogy bizonyos volt benne, soha többé nem lépem át a házuk küszöbét. [...]

Másnap uzsonnatájt ismét elmentem hozzá:

– Vártalak ebéd után. Holnap már te gyere el!

Ekkor jelent meg az arcán a legelső mosolyféle a lopás óta. [...] Tudta már, hogy nem mondtam le róla, bízom benne, hogy ha elbukott is, nem marad fekve a sárban, hanem talpra áll. Ez a talpra állás két hét múlva meg is történt. Azon a napon én voltam önálló, s amikor hazamenet már az erdőben jártam, Lala egyszerre csak utánam futott. Megállt előttem, nézett, nézett, most már egyenesen a szemembe, aztán fülig vörösen előhúzta a kabátja alól Csinn-csinn:

– Légy szíves, Moha... vidd ezt haza! – Félénken a kezem után nyúlt, de most már úgy szorította meg, mint aki ismét egyenrangú lett velem. Megrázta erősen, és így szólt:

– Köszönöm.

Azzal sarkon fordult, s mintha valami óriási tehertől szabadult volna meg, vidáman és nagyokat ugorva szaladt hazafelé. [...]

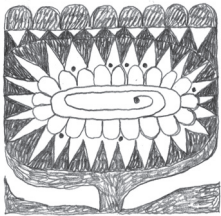
És mintha végszóra jelennék meg valamely színdarabban, éppen ekkor lépegetett hazafelé az úton Földigszakáll bácsi. Meglátta a kezemben Csinn-csinn, tüstént tudta, mi történt, és örvendezve bólogatott:

– Jól van, Moha fiam! Kihúztad Lalát a farkasveremből, ápoltad és meggyógyítottad.

Mosolyogtunk egymásra, és hallgattuk a távolodó Lala boldog rikkantásait: „Csinn!... Csinn!... Csinn!”

***Pojáca:** bohócöltözetű bábu

****Csúz:** izületi betegség

Versforgó

Kovács Barbara

HOVA NÖVÖK

Apa nyakában már nagyon sokszor ültem, de hogy,
Hogy nővök a fejére?
Azt sehogyan sem értem.
Nagypapa kérdi:
Hová nősz, te gyerek?
Én ilyenkor soha semmit nem felelek.

Láttam már borostyánt, ránőtt egy nagy fára,
meg nagypapáéknál a kis ház falára.

Anya is mondta, a fejére nővök.
Ez hogy lehet?
Én csak apa nyakában ülök.
És hogy fogok ránőni?
Gyökereim nőnek és lesznek rajta szép nagy
zöld levelek?

A szomszéd néni mondta anyának:
Látod, a fiam már a fejemre nőtt,
mint nemsokára nálatok.
Néztem a fejét, de nem nőtt rajta senki.
Hogy ezek a felnőttek mit nem találnak ki.

De ha nagypapa legközelebb kérdi,
azt mondom majd, mint a szomszéd néni.
Ha megint azt hallom: Hová nősz, te kölyök?
Bátran felelek, zavarba nem jövök:
Vagy apának, vagy anyának a fejére nővök.

Vesztergom Andrea

KISTESTVÉREM SZÜLETETT

Nem is olyan régen volt,
hármán éltünk: egy család.
Apa, anya dolgozott,
s én voltam az iskolás.
Egyik napról a másikra
történt az a furcsaság,
gólya szállt a házunkra,
s itt hagyott egy kisbabát.
Mégsem értem, hogy lehet,
talán tudja majd anya,
gólya hozza a gyereket,
labda mégis a hasa!
Azt mondják, a kistestvérem.
Elhiszem, ha akarom,
mit szeressek, na de kérem,
egy ordítózó csomagon?
Feje piros, haja kevés,
ezer picit ránc a bőre,
nem érdekli, csak az evés,
aludni sem lehet tőle.
Ráadásul nagymamával,
kinek szeme fénye voltam,
alig játszom mostanában,
a kiságyhoz rohan nyomban.
Rá mosolyog minden felnőtt,
dicsérik a rokonok,
nézik, mint egy főszerelőt,
én meg sehol sem vagyok.
Egyre azon elmélkedém,
vajon anya mit is szólna,
hogyha holnap megkérném,
vigye vissza őt a gólya.
Hol is van a gyerekszoba?
Utoljára meglesem.
S elámultam, mert a baba
rám mosolygott kedvesen.
Milyen apró s nem is csúnya,
kicsi keze integet,
Próbáljuk meg mégis újra,
s jó testvéred lehetek.

Balla Zsófia

A HÉT TÖRPE

Első köztük a Hétfő,
nincs a nyakán hét fő.
Egy feje is gondban,
a többiért szétfő.

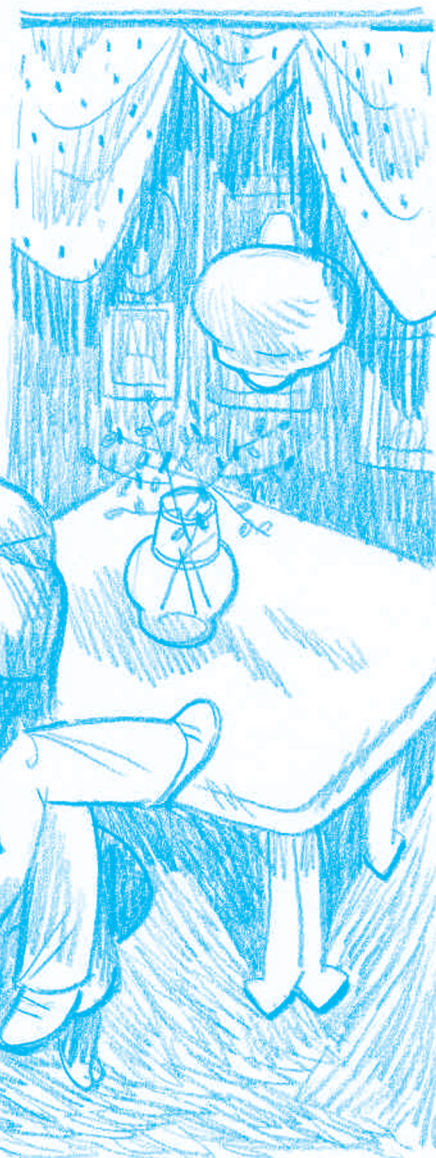
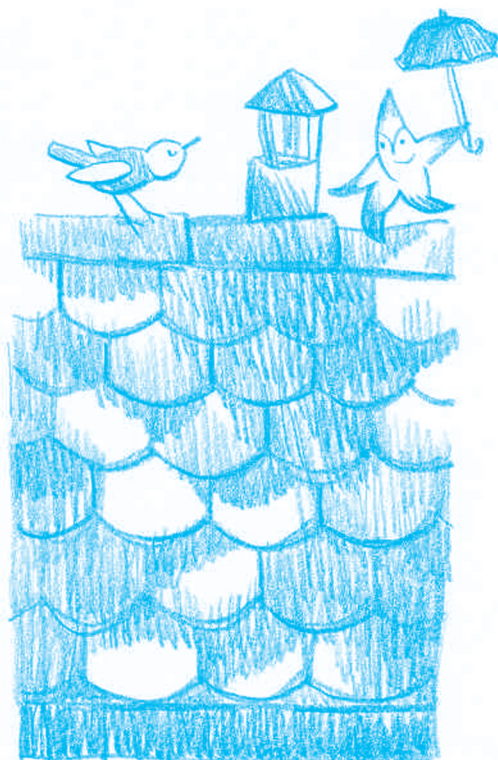
A második Kedd.
Úgy kérdezi: – Kend,
mi járatban nálunk?
Rögtön vacsorálunk.

Szerda ott ül éppen
asztal közepében.
Irigyli Csütörtök,
s szinte öltre mennek,
rúgnak, feleselnek.

– Ti csak zúztok-törtök? –
kérdi tőlük Péntek:
– Hát már a Hét közepében
ketten el se fértetek?

A hatodik Szombat,
gyomra délre kongat.

Hatjukat vásárba,
egy lacikonyhába
viszi el a Vasárnap.

Juhász Magda

VARÁZSOLÓ -KISZÁMOLÓ

Varázsolok néked szépet,
zöld fű helyett
inkább kéket.

Varázsolok néked egyet,
a füledre
piros meggyet.

Varázsolok néked kettőt,
malacunkra
pöttyös kendőt.

Varázsolok néked hármat,
taligára
három lábat.

Varázsolok néked négyet,
a szobádban
csillag lépked.

Varázsolok néked ötöt,
a dinnyéből
sütőtököt.

Varázsolok néked hatot,
háztetőnkre
tejszínhabot.

Varázsolok néked hetet,
a kertedbe
virághegyet.

Varázsolok néked nyolcat,
a fejedre
madártollat.

Varázsolok most kilencet,
– Fejezd be már
a rossz viccet!

Akkor a tíznél megállok,
és mindent
visszacsinálok.

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Sékel. Súlyegység vagy pénzérme, amelynek értéke koronként és helyenként változott. A föníciai kereskedelemben az úgynevezett könnyű ezüstsékel súlya 14,55 gramm volt. Góliát rézpáncélja 5000 sékelt, azaz kb. 57 kg-ot nyomott.

Sém. Noé legidősebb fia, a Mózes első könyvében szereplő népek őse, melyek közül többen, pl. a héberek is egymással rokon sémi (vagy sémita) nyelveken beszéltek.

Sét. Ádám és Éva harmadik fia. Neve „helyettes”-t vagy „utód”-ot jelent, mivel szülei a megölt Ábel helyett kapták utódként.

Sibbólet. A gileádiak és az efraimiak viszályában a gileádiak Jefte vezérletével győzelmet arattak. Majd elfoglalták a Jordán gázlóit, hogy az efraimiak ne szökhessenek át rajtuk. Ha valaki letagadta efraimi voltát, ezzel a szóval tették próbára. Az efraimiak ugyanis „szibbólet”-et mondtak „sibbólet” helyett, és ezzel elárulták magukat.

Sikár. Samáriai város, közel ahhoz a birtokhoz, amelyet Jákob adott a fiának, Józsefnek. Ennek a városnak a kútjánál, amelyet Jákob forrásának tartottak, találkozott Jézus azzal a samáriai asszonnyal, akinek az örök életre megtartó élő vizet ígérte. A vele folytatott beszélgetésben hangzott el Jézusnak ez a nagy kijelentése: „Az Isten Lélek, s akik őt imádják, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.” Az asszony bizonyágtételére a városbeliek közül sokan kezdtek hinni Jézusban, de miután kérésükre ott maradt két napig és tanította őket, még többen hittek, és így szóltak az asszonyhoz: „Már nem a te beszédedre hiszünk, hanem mert magunk hallottuk és tudjuk, hogy valóban ő a világ üdvözítője.” A bűn felismerésének, a bűnbánatnak, a hitre jutásnak, a bizonyágtételnek és a hitbeli meggyőződésnek örök példája ez a történet.

Sikem. Fontos város Samáriában, amelynek múltja messze visszanyúlik Ábrahám korába. Az Ígélet Földjének elfoglalása után itt tartott Józsué országgyűlést és itt újította meg népe szövetségét az Úrral. Sokáig ez volt az ország fővárosa, s később is a samáriaiak egyik jelentős városa. Az utóbbi fél évszázad során itt végzett ásatások sok értékes leletet tártak fel.

Siloám tava. Jeruzsálem egyik kapuja közelében ez a tó is része volt annak a vízvezetékrendszernek, amelyet még Ezékiás király létesített, hogy elegendő víz legyen ostrom idején a város falain belül. Hagymányosan gyógyító erejűnek tartották a vizét. Ezért küldte Jézus azt a vakot, akinek megérintette a szemét, hogy mosakodjék meg a Siloám tavában. Az pedig elment, megmosakodott, s mire visszatért, látott.

Siló. A bírák kormányzása idején Silóban volt az izraeliek legfőbb szentélye. Sámuel szülei minden évben odamentek, hogy áldozzanak az Úrnak, és ott imádkozzanak hozzá.

Simeon. Két bibliai személy neve. Az egyik Jákob második fia volt, a Simeon törzs őse. József őt tartotta magánál túszként, hogy ha testvérei ismét eljönnek gabonáért, legkisebb öccsüket, Benjámint is hozzák magukkal. A másik Simeon egy kegyes öregember volt Jeruzsálemben Jézus születésekor. Azt a kijelentést kapta a Szentlélektől, hogy nem hal meg addig, amíg meg nem látja a Messiást. Éppen a templomban volt, amikor szülei bemutatták Jézust az Úrnak. Az agg Simeon karjára vette a gyermeket, és így imádkozott: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat, beszéded szerinte békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet.” Majd megáldotta őket és megjósolta Máriaanak, hogy lelkét éles kard (éles fájdalom) fogja átjárni. Ez a jövendölés a keresztfeszítéskor teljesedett be.

Simon. Kilenc különböző személy neve az Újszövetségben: Simon Péteré, a tanítványok vezetőjéé; Jézus egyik testvéréé; a betániai leprásé, akit Jézus meggyógyított, s akinek a házában étkezés közben egy asszony drága kenetet öntött Jézus fejére; cirénei Simoné, akit a Golgotára menet arra kényszerítettek, hogy ő vigye Jézus keresztyét, mikor Jézus már összerogyott alatta; a farizeus Simoné, aki egyszer vendégül látta Jézust és tanítványait, miközben egy bűnös nő megmosta Jézus lábát; az áruló Júdás apjáé; egy joppéi tímáré, akinek a házában szállt meg Péter, miután feltámasztotta Dorkászt; egy samáriai varázslóé.

Simon mágnus. Samáriai varázsló, aki Fülöp igehirdetésére maga is megkeresztelkedett. Majd amikor látta, hogy Péter meg János kézzel a Szentlélek ajándékában részesítették a hívőket, pénzt ajánlott fel nekik, hogy ő is megkaphassa ezt a hatalmat. Péter azonban megdorgálta, és ezt mondta neki: „Vesszen el a pénzed veled együtt, amiért azt gondoltad, hogy pénzen megszerezheted az Isten ajándékát!” Bár Simon ekkor azt kérte az apostoloktól, hogy könyörögjenek érte, nincs többé szó róla a Szentírásban. Más feljegyzések szerint tévtanok hirdetője lett, s egyesek tudnak a közte és Péter között Rómában lefolyt vitáról is. A középkorban róla nevezték el „szimóniá”-nak azt az egyházi visszaélést, amellyel pénzért árusították a magas egyházi hivatalokat.

Cecil Northcott: *Bibliai lexikon gyerekeknek*

A BÖLCSESSÉG

(Salamon)

Dávid halála után fia, Salamon lett a király. A jó Isten nagy bölcsességgel áldotta meg. Uralkodásának kezdetén olyan szép templomot építtetett Jeruzsálemben, hogy messze földről is csodájára jártak.

Egy alkalommal két asszony jött el a királyhoz, hogy vitás ügyükben tegyen igazságot. Egy házban laktak. Egyenlőkorú gyermekeik voltak. Az egyiknek gyermeke éjjel meghalt, és mindkettő magáénak vallotta az életben maradt gyermeket. Salamon így szólt szolgálóihoz:

– Vágjátok kétfelé az élő gyermeket, és adjátok az egyik felét az egyik asszonynak, a másikat a másiknak!

A hazug asszonynak tetszett ez, de az igazi édesanya térdre roskadt a király előtt, hogy inkább adják oda a gyermekét a másiknak, csak az életét kímélik. A király ebből megtudta, hogy melyik nő az igazi édesanya. Neki adatta a gyermeket.

Aranyosi Ervin

Mai ima

Drága jó Istenem,
segítsd tiszta lelkem.
Kérlek, hogy fohászom
meghallgatást nyerjen.

Engedd, hogy a hitünk,
mint a mag, kikeljen,
engedd, hogy a lelkünk
szeretettel teljen.

Engedd színes álmunk
valósággá válni.
A béke madarát
a vállunkra szállni.

Az emberek lelke
tisztuljon meg szépen,
ragyogjon a jóság
az emberek szívében.

Szeretetet szórjunk
az éhező világra,
szívünk hangolódjon
köszönő imára!

Add, Uram, hogy kapjak
hitet, bátorságot!
Szeretettel teremts
egy boldogabb világot!

Salamon király bölcsességének híre volt az akkori egész világon. Sokan mentek hozzá, és el is neveztek bölcs Salamonnak. A Bibliában a *Példabeszédek* könyvében maradtak fenn bölcs mondásai. Ilyenek:

„Ha csábítanak téged a bűnösök, szót ne fogadj.”

„A hitetlenek útjain ne menj, és a gonoszok ösvényén ne járh.”

„Ha éhezik, aki téged gyűlöl, adj neki kenyeret, és ha szomjúhozik, adj neki inni vizet.”

„Ne dicsekedj a holnapi nappal, mert nem tudod, mit hoz a holnap.”

„Eredj a hangyához, te rest, nézd meg az ő utait, és tanuljál.”

„Kölcsönad az Úrnak, aki a szegényen könnyörül, és az Úr megfizet jótéteményeidért.”

„Jobb a kevés igazsággal, mint a vagyon hamissággal.”

„Adjad, fiam, a te szívedet nekem, és a te szeleid az én utaimat megőrizzed.”

„Aki minden dolgában siet, tévelyeg az.”

„Aki vermet ás másnak, az abba beleesik.”

Mindem világi gazdagság mellett az okosság és a bölcsesség Istennek legnagyobb áldásai. Salamon király hatalma és gazdagsága már rég megsemmisült, de bölcsességének híre máig megmaradt.

(Benczédi Pál: *Bibliai történetek gyerekeknek*)

Pósa Lajos

Mikor az ég megharsan...

Mikor az ég megharsan:
Isten szól a viharban.
Szava: dörgő kiáltás.
Szeme fénye: villámlás.

Mikor az Úr megbékül:
Lemosolyog az égből.
Béke leng nagy világán,
Szeme fénye: szivárvány.

Hittan

Weinrauch Katalin

Húsvéti versikék

1

Ahogy jártam,
ahogy keltem,
húsvéti nyuszira leltem.
Azt mondta a
kis nyuszika,
tojást festett az éjszaka,
lányos házhöz
mind elvitte,
oda menjek én is érte,
nekem adják
majd a lányok,
ha cserébe locsolódom!

2

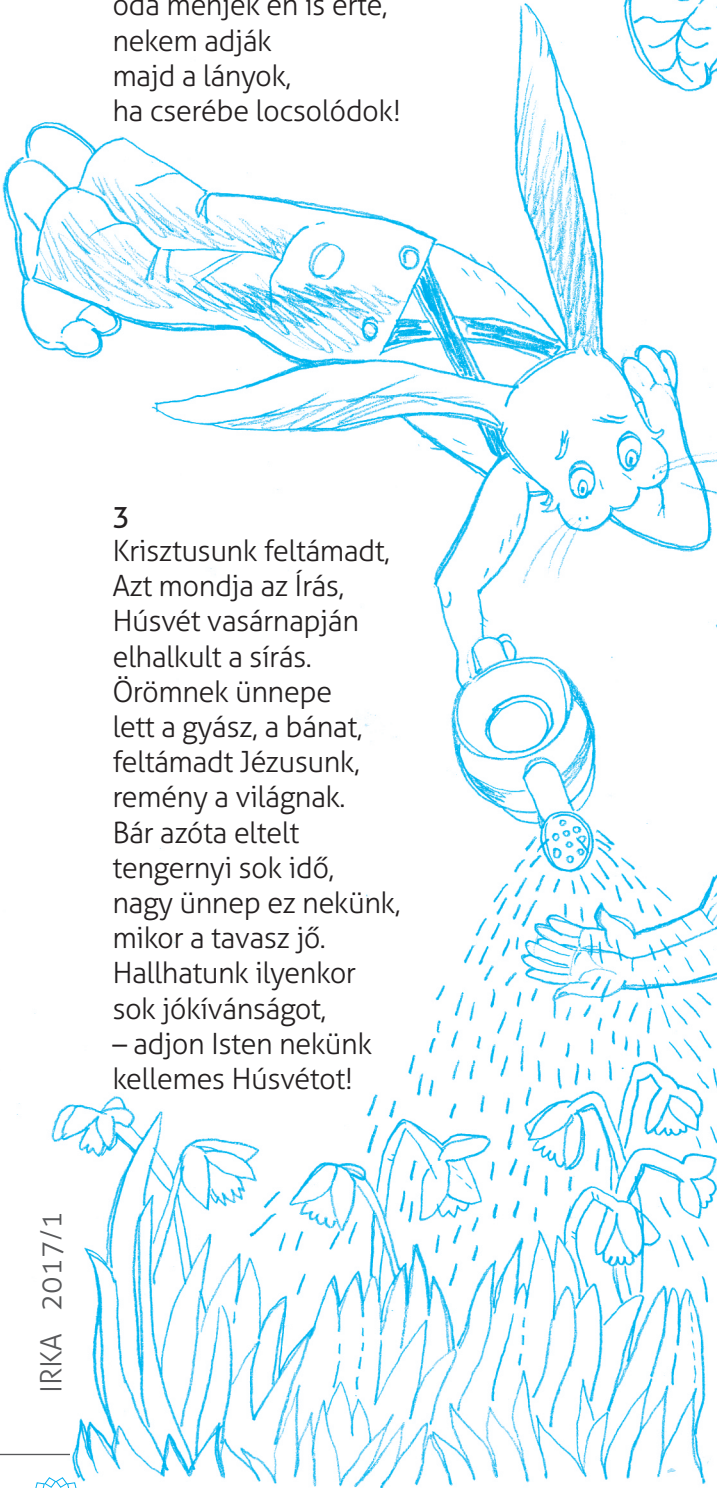
Lányok, lányok, ti virágok,
locsolódni jöttem,
Húsvét vidám másodnapján
fogadjatok engem.
Szagos vízzel kis üvegem
megtöltöttem csurig,
ki hímet ad, megöntözöm,
hogyha megengedik.
Házinépnek békességes
Húsvétot kívánok,
cserébe sok hímet várok
és egy szál virágot!

3

Krisztusunk feltámadt,
Azt mondja az Írás,
Húsvét vasárnapján
elhalkult a sírás.
Örömnék ünnepe
lett a gyász, a bánat,
feltámadt Jézusunk,
remény a világnak.
Bár azóta eltelt
tengernyi sok idő,
nagy ünnep ez nekünk,
mikor a tavasz jó.
Hallhatunk ilyenkor
sok jókívánást,
– adjon Isten nekünk
kellemes Húsvétot!

4

Itt a Húsvét,
hímes Húsvét,
ünnepel a világ,
kertemben már
kivirított
minden kicsi virág!
Meglocsolom,
hogy belőle
szál se ne hervadjon,
ezért tőlem
piros tojást
senki ne sajnáljon!

AZ ÉV MADARA 2017

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) 1979-ben indított, Az év madara programjának célja és küldetése olyan fajok vagy madárcsoportok bemutatása, melyek védelmében a lakosság egészének vagy egyes csoportjainak – idén például a gazdálkodóknak – különösen fontos szerepe van.

Idős tengelicek (Fotó: Orbán Zoltán)

A tengelic kontinensünk egyik legtarkább madara. Fejének elülső része a homloktól a szemek hátsó vonaláig és a torka felső részéig piros. Po-fái a fejtetőtől a torokig fehérek, a tarkó a nyak

közepéig fekete. Háta barna, a farkcsík fehér, közepesen villás farka fekete, a tollak hegyén fehér folttal, a szélső farktollakon fehér tükörrel. Begye és testalja fehér, a mell két oldalának barnás területe nem összeérő mellszalagot alkot. A szárnytollak feketék, hegyükön fehér folttal, középen sárga tükörrel, ami repülés közben még feltűnőbb.

A fiatalok finoman sávozott, szürkésfehér fejéről egyaránt hiányzik a fekete, a piros és a fehér szín is, a fajra jellemző sárga-fekete-fehér szárnymintázat azonban már ekkor is jól látszik.

A tengelic még a belvárosokban is jól érzi magát.

Speciális, rendkívül hegyes végű csőre és kis termete alkalmassá teszi, hogy a különféle gyomnövények (üröm, disznóparéj) csúcsán megkapaszkodva a legapróbb magokhoz is hozzáférjen. Különösen kedveli a bogács és az aszat, a fák közül a platán és a nyár termését.

Az intenzív mezőgazdaság, illetve a települési zöld felületek csökkenése és minőségének romlása veszélyezteti táplálékbaszát.

Forrás: MME

A VADALMA A 2017-ES ÉV FÁJA

Az év fája kezdeményezés célja a figyelemfelkeltés és a megóvás, olyan fafajok előtérbe helyezése, amelyeknek komoly erdészeti jelentőségük van, ám a figyelem mégis elterelődött róluk. Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) 20 éve indította útjára Az év fája mozgalmat.

A vadalma általában 6–10 méter magasra növő fa, törzsátmérője életkorának végén 20–25 centimétert tesz ki. Virágzatát április második felében, esős és hűvös időjárás esetén később hozza. Virágszíne sohasem tiszta fehér, hanem a rózsaszín különböző árnyalatait fedezhetjük fel rajta. Erős illatú virágait napközben méhek, reggel, este és hűvös napokon darazsak, éjszaka éjjeli lepkék porozzák be. A termése szeptember-októberben érik, 2–4 cm átmérőjű, éretten zöldessárga színű, esetleg pirossal árnyalt, íze nagyon fanyar, húsa kemény. Gyümölcséből annak idején zselé, almabor, pálinka és ecet készült, illetve magas C-vitamin-tartalma miatt teát főztek belőle, amit láz, megfázás és hasmenés ellen javallottak. Termése a vadgazdálkodónak kitűnő takarmányt szolgáltat, különösen a szarvas és a vaddisznó kedveli, de a madarak és a kismamák is szívesen fogyasztják. Korábban fáját szívóssága miatt órafogaskerekek

fogaihoz és meghajtoművekhez használták, a kocsigyártó pedig a legtartósabb szántalpakat készítette belőle. Ezenkívül a legjobb vonalzókat és rajztáblákat is belőle készülték.

Forrás: OEE

Meske

Döbrentey Ildikó

ZSIRÁF ATYAFI

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy magányos zsiráf. Egy szép napon elhatározta, hogy megkeresi az atyjafiait, mivel még sohasem látta őket. Gyorsan legelt egy kis falombot, nyelt egy korty esővizet, aztán megtörölte a száját a fűben, és már indult is. Ment, mendegélt. Hamarosan találkozott egy gekkóval.

– De szép foltos a bőröd! – örvendett meg a zsiráf. – Hasonlítasz rám! Lehet, hogy atyámfia vagy?

– Meglehet – mosolygott a gekkó. – Tudsz falra mászni? – Azzal, hipp-hopp, felmászott a meredek kőfalra.

– Megpróbálok! – rugaszkodott neki a zsiráf. Próbálkozott is derekasan, míg végül lehuppant a fűbe, és jól megütötte magát.

– Úgy látszik, mégsem vagy atyámfia – mondta csalódottan. – Te csak mássz a falra, én továbbmegyek!

Ment, mendegélt. Nemsokára találkozott egy keverékkutyával.

– Szép foltos a bundád – kezdte a zsiráf óvatosan. – Mondd csak, szoktál falra mászni?

– Nemigen! – vakkantott a kutya.

– Akkor lehet, hogy atyámfia vagy!

– Lehet! – lihegte a kutya. – Tudsz ugatni? – Azzal hevesen ugatni kezdett.

– Megpróbálok... – köszörülte a torkát a zsiráf.

Próbálta is derekasan, míg olyan csuklás jött rá, hogy csak úgy rengett a hasa.

– Úgy látszik, te sem vagy atyámfia – nyögte keservesen. – Te csak ugass, én továbbmegyek!

Ahogy ment, mendegélt, találkozott egy tehénnel.

– Foltosnak foltos vagy, de szoktál-e falra mászni vagy ugatni? – kérdezte tapasztaltan a zsiráf.

– Á, dehogy! – nézett jámboran a tehén.

– Akkor lehet, hogy atyámfia vagy! – reménykedett a zsiráf.

– Minden előfordulhat – örölte a szót a tehén. – Tudsz tejet adni?

– Méghogy tejet adni?! – gurult méregbe a zsiráf. – Hiszen én legény vagyok! Te csak adj tejet! Én továbbmegyek!

Nem is ment, most már csörtetett a zsiráf.

– Lehet, hogy nincs is atyámfia! – mormogta dühösen.

Ebben a pillanatban azt hallotta:

– De szép foltos vagy!

Körülnézett a zsiráflegény, de csak egy lombos fát látott.

– Legelek egy kicsit, úgyis megéheztem – gondolta.

Hát, ahogy ott legel, egyszer csak egy másik meleg orrot érint az orra! Az orr megmozdul, s alatta egy száj ismét azt mondja:

– De szép foltos vagy!

– Te meg szép kék vagy – rebegte a zsiráflegény, mert egy egészen kék valami nézett vele szembe.

– Meg kell tőle kérdeznem, hogy szokott-e falra mászni, ugatni vagy tejet adni – gondolta, de ehelyett inkább azt kérdezte:

– Nem baj, hogy sárga vagyok?

– Egyáltalán nem – válaszolta a másik, és kilépett a lomb mögül.

– Teremtőm! – dobbant nagyot a zsiráflegény szíve. – Egy igazi zsiráfleány! Milyen kecses, hosszú a nyaka, karcsú a lába, gömbölyű a mellkasa! Meg kell mondanom neki, hogy gyönyörű! – de ehelyett inkább azt mondta:

– Ízletes ez a falomb.

– Ó, rengeteg falomb van itt – nézett körbe a zsiráfleány. – Kettőnknek is elég!

Így történt, hogy attól kezdve együtt legelésztek ők ketten. Mindennap legeltek egy keveset, de csak annyit, hogy másnapra is maradjon, utána esővizet ittak, aztán megtörölték a szájukat a fűben.

Az atyjafiaikat nem keresték tovább, mert már nem voltak magányosak. Na meg az idejük sem engedte, hisz nemsokára szép zöld zsiráfgyerekük született, és inkább őt dajkálták. Tán még most is dajkálják, ha azóta föl nem cseperedett!

Barabás Miklós:
Arany János portréja

Arany János

A TUDÓS MACSKÁJA

Nagy lett volna a tudósnak
Az ő tudománya,
De mi haszna, ha kevés volt
A vágott dohányja.
Könyvet irt a bölcseségről
– S hajna!
Akkor esett ez a bolond
História rajta.

Nem szeretett ez a tudós
Semmit a világon,
Járt legyen bár égen-földön,
Két avagy négy lábón:
De a kendermagos cicát
– S hajna!
Éktelenül megszerette,
Majdhogy fel nem falta.

Szolgája is volt; a háznak
Ez viselte gondját,
Hogy lába ne keljen és a
Szelek el ne hordják.
Hú cseléd volt félig-meddig,
– S hajna!
Kopplás lőn este reggel
Bőséges jutalma.

Máskülönben ment a dolga
A kedves cicának:
A reggelin gazdájával
Ketten osztozának.

Kétszáz évvel ezelőtt, 1817. március 2-án született Arany János költő, tanár, újságíró. Ezzel a tréfás verssel szeretnénk emlékezni rá, melyet 1847-ben írt (szövegét eredeti formájában közöljük).

Búsan nézte ezt a szolga
– S hajna!
Fél zsemlére, pohár téjre
Nagyokat sohajta.

Mert tudósnak a magáét
Ha fölreggelizte:
Felét a cicának adni
Volt a szolga tisztje.
Úriasan élt a macska,
– S hajna!
Csak nem akart, csak nem akart
Meglátszani rajta.

„Hé... izé... mi baja lehet
Annak az állatnak?
Szőre borzas, csontja zörgős,
Szédelegve ballag.”
„Jaj, uram, hát a sok éhség!
– S hajna!
Kétszereznők csak a tartást;
Mindjárt lábra kapna.”

S az napságtól itce tej járt,
Kapott egész zsemlet:
A tudós csak lesi, várja
Hogy ha nekitalnák.
De a macska nem üdült fel,
– S hajna!
Elfogyott a fogyó holddal,
Sarlóvá hajolva.

Kendermagos szegény cica
Nyavalyába esvén,
Fölvette a néhai nevet
Egy szép őszi estvén.
„Átszellemült kedves állat
– S hajna!
Falatom megosztom veled
Mégis meg van halva!”

„Mi tagadás” – mond a szolga,
„A cicus nem vétett:
Én evém meg ő helyette
Reggel az ebédet.
Mondtam, menjen egérfogni,
– S hajna!
Nem tanyáz ám ott egér, hol
Üres minden kamra.”

Nagy volt, mondok, a tudósnak
Az ő tudománya,
De mi haszna! Kevés hozzá
A vágott dohányja.
Könyvet irt a bölcseségről
– S hajna!
Ilyen apró dőreségek
Gyakran estek rajta.

Itce (icce) – régi magyar űrmérték, 0,84 l.

Az elmúlt hónapokban több édesanya és tanító néni is küldött nekünk fényképet arról, hogyan örültek a legújabb *Irkának*. A képeket köszönjük, és még sok szép irkás élményt kívánunk!
Nézd meg magad!

Kisbégányi Általános Iskola, 3. osztály

Lődár Emma, Batár

Gricza Tamás, Beregszász

Ungvári Magyar Tannyelvű Drugeth Gimnázium, 3. osztály

Tiszabökényi Általános Iskola, 2. osztály

Bereczky Tamás, Csap

A VILÁG LEGBÜDÖSEBB NÖVÉNYE

A titánbuzogányt (*Amorphophallus titanum*), melyet egyszerűen óriás kontyvirágnak is hívnak, 1878-ban Szumátrán fedezte fel Odorato Beccari olasz botanikus. A trópusokon található meg.

Magyarország

A LEGHÍRESEBB MAGYAR PALACSINTA

Gundel Károly (1883–1956) szakács, vendéglős és gasztronómiai művek írója, aki zseniális érzékel alkalmazta a modern technológiákat a magyar konyhaművészetben. Úttörő munkájának eredményeként Magyarország felkerült a világ gasztronómiai térképére. Gundel Károly gasztronómiai történelmet írt ételleivel. Ahogyan nagy zeneszerzőink, Kodály és Bartók a magyar népzene gyűjtötték a történelmi Magyarország határain belül, úgy szedte össze Gundel a hazai ételspecialitásokat. Éttermében mindenféle étel megtalálható volt, a kolozsvári káposztától a pozsonyi kifliig, a felvidéki káposztás sztrapacskáától a somlói galuskáig. Gundel Károly éttermeibe neves magyar politikusok, művészek, írók és sportolók jártak. Az étterem séfjei és maga Gundel Károly is örömet leltek abban, hogy híres vendégei számára különleges fogásokat alkotott, melyeket a vendégekről nevezett el. Így született meg többek között a kocsonyázott tojás Munkácsy módra vagy a Feszty Árpádnak szánt bifszték. A Gundel-étterem megnyitása után több mint 100 évvel is ugyanazon a helyen és néven, kiemelkedő minőségű szolgáltatásokkal várja vendégeit.

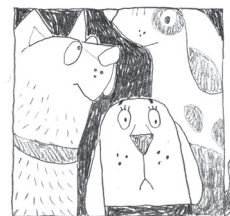
Gundel Károly gasztronómiai és vendéglátóipari öröksége (így az általa jegyzett Gundel-palacsinta), illetve a Gundel-étterem egyaránt hungarikumok, vagyis a magyarság elismert, megőrzendő és egyedülálló értékei.

Hungarikum.hu

A virág magassága elérheti a 3 métert, a föld alatti gumó súlya pedig az 50–75 kilogrammot. Maga körül erős bűzt, dögszagot áraszt, ezzel vonzza a beporzáshoz szükséges legyeket és rovarokat, de el is riaszt vele sok kártevőt, és az embert is.

Virágzás után a gumóból kihajt egy levél, amely egy kisebb fa magasságát éri el. Később a levél elfásul és a teteje három részre oszlik, amelyből aztán több kisebb levél nő ki. Az új lomb 6 méter magas és 5 méter széles lehet. Általában tízévente egyszer virágzik, majd 2-3 nap múlva elhervad, összecuklik.

Mindenféle

GUNDEL-PALACSINTA

Hozzávalók 4 személyre:

A palacsintához: 5 dl tej, 25 dkg liszt, 2 tojás, só, olaj.

A töltelékhez: 20 dkg darált dió, 2 dl tej, 1 rúd vanília, 3 evőkanál porcukor, 1 márényi mazsola, 1 narancs reszelt héja, 1 evőkanál rum.

A csokiöntethez: 20 dkg cukor, 5 evőkanál cukrozatlan kakaópor, 2 dl víz, 0,5 dl rum.

Elkészítés: A palacsinta hozzávalóit összekeverjük, majd állni hagyjuk 20-30 percre. Felforósítunk egy serpenyőt, kikenjük az alját, és egy merőkanányi palacsintatésztát öntünk bele. Óvatosan, körkörös mozdulattal mozgatva a serpenyőt, elterítjük benne a tésztát, és mindkét oldalát megsütjük.

A diótöltelékhez egy kis lábasban felhevítjük a tejet. Hosszában felvágjuk a vaníliarudat, egy késsel kikaparjuk a magjait, majd a magokat és a rudat is a tejhez adjuk, néhány percre melegítjük, ezután kivesszük belőle a rudat.

A tejhez hozzáadjuk a darált diót, a porcukrot, belereszeljük a narancs héját, hozzáadjuk a rumba áztatott mazsolát.

A csokoládéöntethez a vizet felforraljuk, hozzáadjuk a cukrot. Ha felolvadt, belekeverjük a kakaóport, simára dolgozzuk. Hozzáadjuk a rumot is, addig főzzük, míg össze nem sűrűsödik.

A palacsintákat megkenjük a diótöltelékkel, majd négybe hajtjuk. A tetejét tálalás előtt meglocsoljuk a csokiöntettel.

Kukta, Peti

Kulcsár Miklós

HMMM ...!

Megkeverik egykettőre,
bekerül a serpenyőbe,
felrepül a levegőbe,
ide való, a bendőmbé.

Páratlan, vagy éppen páros,
ebből semennyi sem káros,
jöhet ebből diós, mákos,
csokis, túrós vagy lekváros.

Szakácskönyvben láthatod,
van ám ebből csúsztatott,
hortobágyi, Gundel, rakott,
megennék vagy harminchatot.

Felgöngyölve, kilapítva
vagy a markomba szorítva,
egészben vagy összevágva,
bárhogy belefér a számba.

Dicsérhetném éjjel-nappal,
de nem bírom már szavakkal,
tollamban sincs már több tinta,
kedvencem a palacsinta.

Csoóri Sándor

**A SZÁZLÁBÚ
PALACSINTA**

Kis széltolóm, csalafinta,
hová túnt a palacsinta?
Az előbb még itt gőzölgött
a sőtartó s a tál között.

Tán a torkos macska járt bent,
s ő mondott rá boldog áment?
Ő falta föl üttyre-füttyre?
Föl is kötöm, föl a füstre.

Vagy tebeléd mászott titkon
a százlábú palacsinta?
És te nem is vetted észre,
hogy ő volt a csalafinta?

Mennyi vész les egy gyerekre,
ha magára marad néha!
Csak azt tudnám, hogy a füled,
mért vöröslök, mint a cékla?

Mester Györgyi

FÜLEMÜLEPÖRKÖLT

Volt egyszer egy nagyon különc király, akinek csak különleges étkeket lehetett feltalálni, és a szokásai is rendkívüliek voltak. A királyi udvarban csirkecomb helyett békacombot rántott ki a szakács, s a királyi ital a nektár volt, amit a kis kolibrik elől csentek ki a virágokból. Százholdnyi rózsaszirmának olaja szolgáltatta a parfümöt, s az uralkodó reggeli fürdője levelekről gyűjtött har-matcseppből készült.

Egy nap, amikor a király már nem tudott több különleges dolgot kitalálni, szeme véletlenül rátévedt az ablaka párkányán éppen ott trillázó fülemülére. „Milyen szépen énekel! – gondolta. – Egy ilyen értékes állatnak bizonyára a húsa is kiváló. Heuréka! Miért nem jöttem rá előbb! Fülemülepörköltet fogok készíttetni a szakáccsal.”

Ki is adta a parancsot, fogjanak össze az erdei-ben minden fülemülét és készítsék el pörköltnek.

A király fővadásza elszörnyedt a barbár gondolattól, hogy a király szeszélyből képes lenne elpusztítani a kedves énekesmadarakat. Gondolta, cselhez folyamodik.

Tisztelettel meghívta a királyt a házába egy különleges ebédre. A királynak előre nem árulta el a menüt, de ez alkalomból pörköltet készíttetett a feleségével egy öreg, rágós húsú díszpávából.

A király kedvelte a fővadászt, elfogadta hát a meghívását. Asztalhoz ültek, melyen gyönyörű díszítés volt a megfőzött páva szivárványosan ragyogó tollaiból. A király kíváncsian várta a meglepetést, ezért amikor feltalálták a fogást, mohón fogott hozzá az evéshez. Alig vette azonban szájába az első falatot, ki is köpte nyomban.

– Micsoda szörnyűséget adtál te nekem ebédre, fővadász?

– Uram, királyom, tudom, hogy szereted a különlegességeket, ezért ennek a gyönyörű tollú díszpávanak a húsból készíttettem neked pörköltet. Nem ízlik? Hiszen olyan szép madár volt, kitűnőnek kell tehát lennie a húsból készült éteknek is! Amilyen jó pörkölt készülne a szép hangú fülemüleből is!

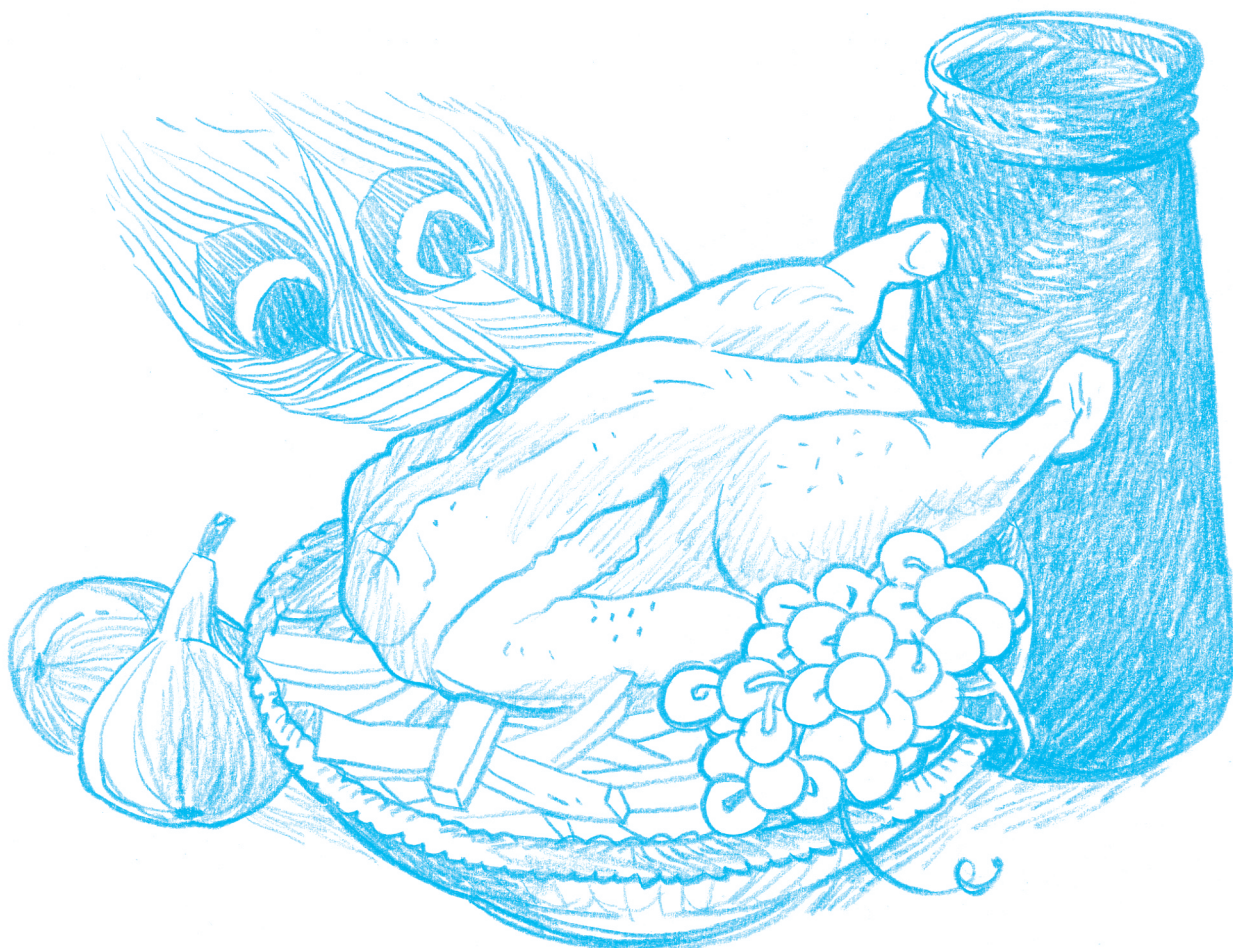
A király elcsodálkozott a szellemes leckén, és mivel híresen nagy különc volt, szándékával el-lentétben nem megbüntette, hanem fényes jutalomban részesítette kioktatóját.

Hálából a fővadász ismét meghívta ebédre, amikor is szarvasgombás özgerinc került terítékre, áfonyaszósszal, pazarul elkészítve, a'la fővadászné módra, az ingyenc király legnagyobb gyönyörűségére.

Egyszer kóstoljátok meg ti is, legyetek a fővadász vendégei!

Meske

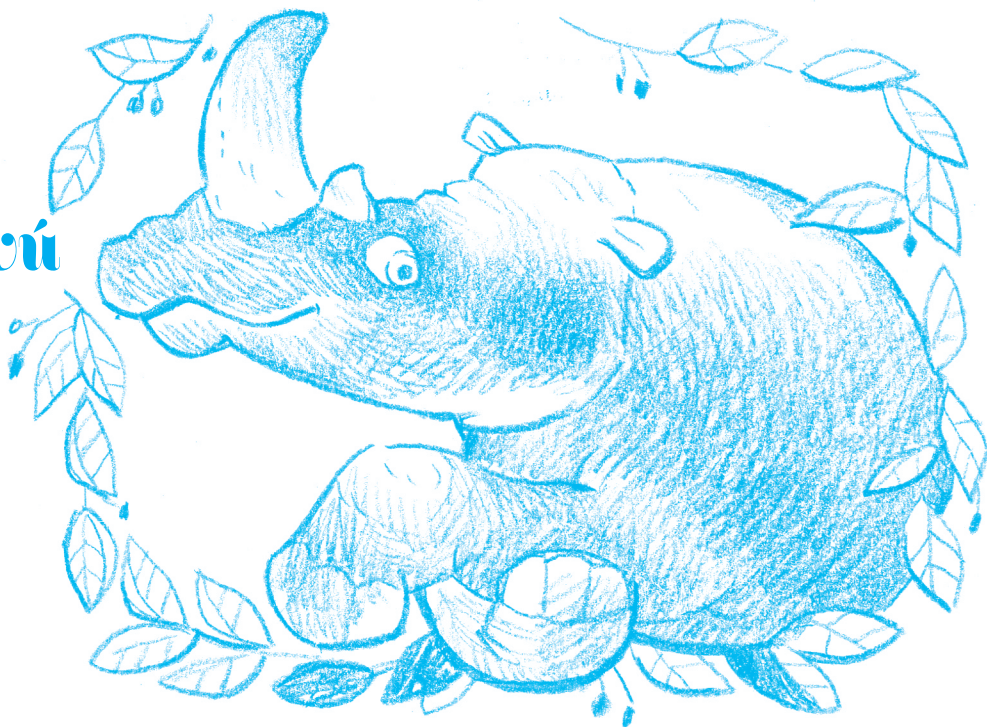

Gyárfás Endre versei

Az orrszarvú

Sajnálom, ha megorrol rám,
aki szarvat hord az orrán.
Mikor megyünk levegőre,
őt engedem legelőre,
selyemfűvű legelőre,
legelőre.

Bár a bőre vastag neki,
nem szeretném megsérteni,
mert a lelke, mert a lelke
olyan kényes, mint a lepke,
érzékeny a sérelemre,
sérelemre.

A póniló

Liliputi lópaták
dobognak a parkon át,
liliputi lósörény,
bodrosul a szél kezén.

Liliputi liliputi ló
Liliputi póniló.

Liliputi lónyereg,
nyeregben egy kisgyerek,
ötször, hatszor körbejárt,
s kinőtte a póniját.

Liliputi liliputi ló
Liliputi póniló.

A pelikán

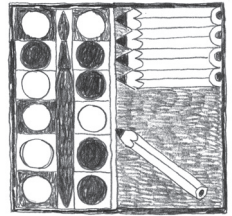
Mit kapott a névnapjára,
Pelikán-napra a pelikán?
Elárulom, jóbarátom,
nehogy azt hidd, hogy titok ám.

Bámulhatott nagyot:
akváriumot kapott.

Nézegeti halacskáit
gyönyörűséggel a pelikán.
Vízbe lóg a csőre, és a
tokzacskója telik ám.

Lenyel minden halat,
még ebihal sem marad.

Kilfestö

IRKA 2017/1

PACSAJI KALANDJAI

Csalafnta játék 8 jelenetben

Végh György meséjét színpadra írta: Ivák István

Szereplők: Mesélő, Pacsaji, Légyvári, Molylepke, Nyulassy, Csacsi, Bagoly, Nyugalmazott Elefánt, Lipiczay Jónás Jenő, Pityu papagáj, Hörcsög Hugó, Csimpánz Cecília, Romlott Zsiráf, iskolások.

1. jelenet

MESÉLŐ Valaki azt mondta nekem tegnap, hogy mindannyian hallottatok Pacsajiról, arról a bizonyos rókáról, akinek nem kellett a szomszéd-ba mennie egy kis ravaszágért, és az erdő lakóit sokszor rászedte. Ha hallottatok róla, ha nem, azt mindenesetre tudnotok kell, hogy Pacsaji egy nagy erdőben élt, ahol mindenféle állat lakott.

De lássuk a szereplőket!

(Egyenként bemutatja őket, az állatok a megfelelő mozgást imitálva jönnek és meghajolnak.) És végül itt látható az a bőrönd, amelyiknek segítségével nagy kavarodást idéznek elő egyesek.

Kezdődjön hát a mese!

(Szereplők Bagoly kivételével ki.)

2. jelenet

BAGOLY (körbepül, majd elöl megáll): Igazán szörnyű, hogy ebben az Erdőben semmi sem történik! Ha ez így megy tovább, még elfelejtek olvasni.

(Az utolsó mondat alatt bejönnek izgatottan az iskolások.)

NYULASSY Kedves Bagoly bácsi! Levél érkezett. Kérem, mint írásszakértő, olvassa fel!

BAGOLY (átveszi) Postás hozta?

NYULASSY Nem. Egy furcsa öltözetű, szakállas kecske bácsitól kaptam, akit eddig sohasem láttam az Erdőben.

BAGOLY (felteszi a pápaszemét, tudálékosan) Nohát, lássuk csak!

(Széthajtja, nézegeti.)

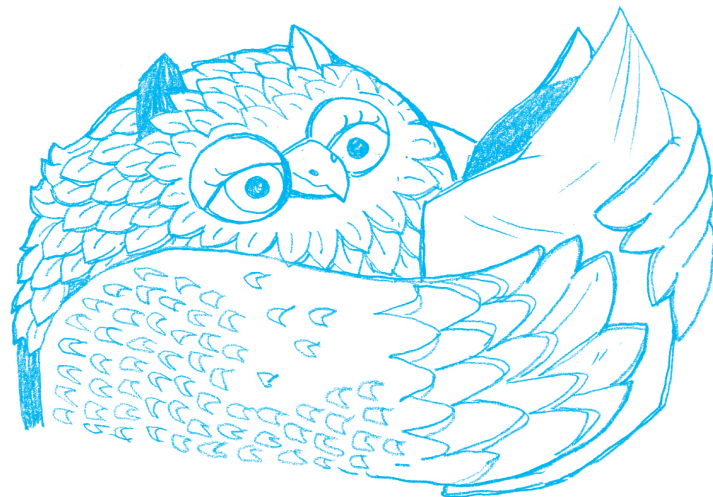
NYULASSY (súgva a többieknek) Figyeljétek csak meg, hogy fogja elolvasni! Egy betű hiányzik az ábécés könyvből, és helyette mindig krákog egyet, mert nem tudja, mi az.

BAGOLY Figyeljétek! Mélyen tisztelt lakosok! Van sze..hm..encsém bejelenteni, hogy ma délbén megnyitom az e..hm..dei bűvészkolát. Tandíj nincs! Ne is aka..hm..jon fizetni! Pontos megjelenés kötelező! Egész délután a fűzfa mellett. Miszte..hm Mágus, okleveles bűvész.

ISKOLÁSOK Éljen! Éljen a bűvészkola!

BAGOLY Éntőlem éljen, de előbb az igazi iskolába menjétek! Sipirc!

(Elrepül.)

MOLYLEPKE (áhítattal) Bűvészkola!

CSACSI Mi az a bűvészkola?

LÉGYVÁRI De nagy csacsi vagy, hogy még ezt sem tudod. Persze, te még iázni sem tudsz rendesen, ezért buktál meg negyedszer az elsőben.

CSACSI Csak ne sértegezz! Igenis tudok: Ái... Ái... Ái... Ha olyan okos vagy, akkor magyarázd meg, mit jelent ez a bűvészkola?

LÉGYVÁRI (dadogva) Nem tudom.

CSACSI (Molylepkéhez) Meg kellett volna kérdezni Bagoly bácsitól.

MOLYLEPKE (lekicsinylően) Ő sem tudja. A napokban a lexikonjából uzsonnáztam, és láttam, hogy csak az A-Á kötete van meg.

CSACSI Mindegy. A bűvészkola is iskola. Az igazit ismerem, ezt nem, ezért azt javasolom, hogy ma kivételesen a bűvészkolába menjünk!

LÉGYVÁRI De nekem felelnem kell húsbeköpésből!

TÖBBIEK Ne légy kicsinyes! Menjünk! Gyerünk! (A menést imitálják.)

3. jelenet

PACSAJI (kecskének álcázva, szakállal bejön, kezében tábla „BŰVÉSZKOLA” felirattal, megmutatja, majd a dobogó szélére ül.)

ISKOLÁSOK (odaérnek) Megérkeztünk. (Körülveszik, csodálják.)

PACSAJI (mézes-mázos) Hát megjöttetek? Örülök nektek.

NYULASSY (Csacsinak) Mondtam, hogy kecske.

PACSAJI Igazán örülök, mek-mek!

CSACSI Most nekteket mondott, vagy mekteket?

LÉGYVÁRI Talán külföldi lesz? Talán az erdőntúli országból jött?

PACSAJI Fáradjatok be a kocsimba!

LÉGYVÁRI Menjünk mégis a rendes iskolába!

TÖBBIEK Ne butáskodj! Most jön az érdekes! (Belépnek a kocsiba, azaz fellépnek a dobogóra.)

PACSAJI Engedjétek meg, hogy bemutatkozzam, mek-mek. Miszter Mágus vagyok. Most pedig üljétek le szépen. Az első és legfontosabb fogást mutatom be, mek-mek, amit minden bűvésznek tudnia kell. Első óra, első lecke! (Mindent a jelzett játékkal csinál.) Ebbe a cylinderbe beleteszek egy órát, letakarom a

varázskendővel, rásuhintok a varázspálcával, és azt mondom: Csiribi-csiribá! És mit gondoltok, mi lesz?

MOLYLEPKE Eltűnik az óra.

PACSAJI Úgy van! Tehát, hogy a mutatványt bemutatthassam, adjatok egy órát! (Mind mutatja, hogy nincs.) Akkor óra híján következik a második mutatvány. Első óra, második lecke! Ebbe a cylinderbe beleteszek egy nyulat, letakarom a kendővel, rásuhintok a varázspálcával, és mint galamb száll majd ki belőle. Nem tudtok kölcsönadni egy nyuszit?

NYULASSY (rémülten) Neeem!

PACSAJI Nem? Úgy is jó. (Bezárja az ajtót, leve-szi az álszakállt.)

ISKOLÁSOK (rémülten összevissza) Pacsaji! De hiszen ez a róka! Meneküljünk!

PACSAJI A foglyaim vagytok! Állatkertbe kerül-tök. Most pedig mars be a ketrecekbe! (Sorra bezárja őket, csak a Molylepkével nem bír, kapkod utána, de kicsúszik a kocsiból.) A keservit, ez meglógott! (Le-húzza az ablakot.) Romlott, kapcsolj rá a járgányo-dat, és tűnjünk innen gyorsan! (Zsiráf beautózik, a dobogó elé áll, és autózúgás közepette kimennek.)

4. jelenet

MOLYLEPKE (előrejön, hátul Elefánt beáll) Ezt megúsztam! Egyedül azonban nem tudok segíteni rajtuk. Elmegyek Nyugalmazott Elefánt bácsihoz, és őt kérem meg, hogy segítsen rajtuk! (Hallgató-zik.) Már hallom is, hogy a trombitáján gyakorol. (Körberepül.)

ELEFÁNT Trallala-lalla-la, lala-tratra. (Észreveszi Molylepkét.) Hát te miért vagy olyan izgatott? Tet-szik a szőlóm?

MOLYLEPKE (hadarja) Jaj, kedves Nyugalma-zott Elefánt bácsi! Nagy baj történt az iskolásokkal. Pacsaji csellel foglyul ejtett mindenkit, csak nekem sikerült elmenekülni. Most viszi őket, hogy eladja a Csalavári Állatkertnek. Csak te segíthetsz rajtuk!

ELEFÁNT Hm... Szóval Pacsaji.

MOLYLEPKE Most mi lesz?

ELEFÁNT Csapda vagy csata... Induljunk! A rö-videbb úton megyünk, így elébük vágunk. Szét-szedjük a hidat, és akkor nincs kiút az Erdőből. (Elindulnak körbe, közben egy gyerek bejön "HÍD" feliratú táblával.) Megérkeztünk. Lássunk munká-hoz! (A gyerek kezében lévő táblát kiveszi, és le-fordítva a lábához teszi.) Hogy hozza Pacsaji őket?

MOLYLEPKE Romlott Zsiráf autója húzza a kocsiját.

ELEFÁNT Nagyon jó, így két csirkefogót ütünk egy csapásra. (Hallgatózik.) Már hallom is a motor-zúgást. Álljunk félre, és majd ha megállnak, akkor csapunk rájuk! (Egyre erősödő zúgás, jelzéses já-tékkal megérkezik a szállítmány, fékezés.)

ROMLOTT (kiugrik az autóból) Még szerencse, hogy idejében kapcsoltam, különben belesar-toltunk volna a vízbe. Ki a fene szedhette szét a

hidat? (Körülnéz.) Ez nekem nem tetszik, én lelé-celek. Agyő, Pacsaji! (Elüget.)

PACSAJI (kihajol az ablakon) Miért álltal meg, te lajhár? (Nem kap választ, kiugrik az ajtón.) Hol vagy? Hülyéskedsz? (Észreveszi a hidat.) Hát ezzel meg mi történt?

ELEFÁNT (Pacsaji mögé áll) Kis meglepetés, ba-rátocskám, és hozzá még egy. (Fejbe üti.)

MOLYLEPKE Hurrá! Hurrá! Ez sikerült. Szabadít-suk ki a foglyokat! (Bemennek a kocsiba, a többiek örömmel kiabálnak, kiengedik őket.)

LÉGYVÁRI Nyugalmazott Elefánt bácsi, nagyon köszönjük a segítségedet!

ELEFÁNT Ne nekem köszönjétek, hanem Moly-lepkének! Lala, tratra. Pacsajit pedig zárjátok be az erdei tisztáson a ketrecekbe! (Az iskolások viszik az ájult Pacsajit, Elefánt előttük megy trombitálva, körbemennek a színen, majd a rókát a dobogóra teszik, és becsukják.)

ELEFÁNT A kulcsot adjátok ide, majd én vigyá-zok rá! (Közben bejönnek az erdei állatok, és az iskolásokkal együtt vidáman játsznak a *Kinn a bá-rány, benn a farkas...* körjátékot.)

LIPICZAY (bőrönddel bejön, a ketrechez megy, a róka sugdos neki, mire álkulccsal kinyitja a ketre-cet, kinyitja a bőröndöt, a róka mintha belebújna, a dobogó mögé bújik, a súlyos bőrönddel távozik.)

ÁLLATOK (a játékot abbahagyva meredten bá-mulnak az üres ketrecre) Jé! Nahát! Még ilyet! Mi történt? Hová lett?

LÉGYVÁRI Pajacsi eltűnt! Még nem lehet messze.

ÁLLATOK Keressük meg! (Kimennek.)

5. jelenet

LÉGYVÁRI Menjetek csak. Én inkább felkere-sem Lipiczayt, a híres nyomozót, segítségével biztos a siker. (Körberepül, majd a közben bejövő Lipiczay mellett, akit egy gyerek kísér, „NYOMO-ZÓIRODA” táblával, megáll.)

LIPICZAY Van szerencsém. Minden esetre állok rendelkezésére. Miben lehetek segítségére?

LÉGYVÁRI Pacsaji eltűnt.

LIPICZAY Titkárnő! Pacsaji eltűnt. Hát ez szörnyű! PAPAGÁJ (bejön jegyzetömbbel, ceruzával) Szörnyű, kérrrem, irrtó, rémes!

LIPICZAY A titkárnőm, Pityu papagáj.

PAPAGÁJ Szörnyű, kérrrem, irrtó, rémes!

LÉGYVÁRI Ezt egyszer már tetszett mondani.

LIPICZAY Ne tessék itt most szellemeskedni, kérem, amikor Pacsaji eltűnt, és bármikor rettenetes galibát okozhat az erdőben.

LÉGYVÁRI Milyen libát?

LIPICZAY Szellemeskedünk, szellemeskedünk? Galibát mondtam egyszerűen. Zűr zavart, bajt. De ne vesztegessük tovább értékes időnket. Tettek-re fel! Kérem a nyomozóbőröndömet, kérem! (Felteszi a

kockás sálat, sapkát, kiveszi a pipát.) Sorakozó kérem! Indulás... Állj! Visszakozz! Nem tettük ki a táblát. (A gyerek kezében megfordítja a táblát, rajta ez a szöveg: KEDVES LEENDŐ ÜGYFELÜNK, NYOMOZNI MENTÜNK.

vagy TESSÉK BEVÁRNI,
vagy TESSÉK UTÁNUNK JÖNNI,
HA SÜRGŐS, KÉREM.

Most már mehetünk. (Körbe menetelnek, a nyomozó szaglász.) Itt volnánk. (Térképet vesz elő, iránytűvel betájolja, rábök egy pontra.) Ez a tisztás. Most kezdjük a részletes nyomozást, és a tanúk kihallgatását, kérem. (Közben az állatok érdeklődve dugják be a fejüket, és figyelik.) Aki tud valamit, az jelentkezzen! (Mind gyorsan visszahúzza a fejét.) Még egyszer felszólítom, kérem, hogy aki tud valamit, jelentkezzen!

LÉGYVÁRI Nem jelentkezik senki.

LIPICZAY (fenyegetően) Akkor nincs más hátra, megindítom a nyomozást. (Felnyitja a bőröndöt.) Megvan, felveszem a tényállást.

LÉGYVÁRI Honnan tetszik felvenni?

LIPICZAY (vészjóslóan) Hogy hogy honnan? A helyszínről. Megejtem a helyszíni szemlét. Tehát: itt van egy ketrec, nyitva az ajtaja, és nincs benne Pacsaji, kérem. Ismételje, Pityu papagáj!

PAPAGÁJ (jegyezve) Tehát itt van egy ketrrec, nyitva az ajtaja, és nincs benne, kérrrem, Pacsaji.

LIPICZAY (az állatok beosonnak, nagyítóval körbevizsgálja a ketrecet, majd hirtelen a körülötte levő állatokhoz fordul, és keresztkérdéseket tesz fel a válaszokat meg sem várva) Mit tud az esetről? Hol tartózkodott az eltűnés alatt? Tud alibit igazolni? Igaz, hogy a ketrec zárva volt? Milyen ruha volt Pacsajin? Hol állt, amikor utoljára látta? Nem kell szemüveget viselnie? (Az állatok ijedten hátrálnak.) Nem talállok semmit, kérem. (Önkéntelenül a zsebébe nyúl, kivesszi az álkulcsot, behajtja a ketrec ajtaját, és bezárja.)

LÉGYVÁRI (megdöbbenően figyeli az esetet, majd előreszalad) Ha most volt kulcsa bezárni a ketrecet, akkor ki is tudta nyitni. Mintha láttam volna itt ólálkodni, mikor mi örömmünkben játszottunk! Csak egyet tehetek. (A nyomozóhoz.) Gondolom, hogy nem veszi rossz néven tanácsomat, de a helyszíni szemléhez az is hozzátartozna, hogy a ketrecet belülről is meg kellene vizsgálnia.

LIPICZAY Egyre jobb ötletek, kérem. (Kinyitja, és a bőrönddel beszél.) Nem lépne be a nyomozóirodámba, kérem?

LÉGYVÁRI Lehet szó róla. Azt hiszem, nagy segítségére lenne bent Pityu papagáj is. (Papagáj bemegy.) Megvagytok, jómadarak, megvannak Pacsaji cinkosai! (Rájuk zárja az ajtót.)

LIPICZAY Mi történt, kérem? Kegyelem, ártatlan vagyok!

PAPAGÁJ Kegyelem, kérrrem! Árrrtatlan vagyok!
LÉGYVÁRI Hiszi a pici. Felelni fogtok árulásokért!

ÁLLATOK Éljen Légyvári! Állítsuk őket a bíróság elé!
ELEFÁNT A tárgyalást gyorsan meg kell tartani. Pacsaji cimboráinak meg kell bűnhődniük.

MOLYLEPKE És Pacsajinak is.

ELEFÁNT Úgy van, Pacsajinak is. Távollétében képletesen bezárjuk őt is a ketrecbe. Felkérem Csimpánz Ceciliát, hogy fesse meg azonnal az arc-képét, és azt állítjuk be helyette.

CSIMPÁNZ (behoz egy táblát, úgy csinál, mintha festene, a többiek nézik, majd felmutatja Pacsaji csokornyakkendő mellképét) Készen vagyok, be lehet állítani a társai mellé.

LIPICZAY (elhúzódik a kép mellől) Kegyelem, kérem, ártatlan vagyok.

PAPAGÁJ Szörrnyű, kérrrem, irrrtó, rémes!

6. jelenet

ELEFÁNT A tárgyalás vezetésére – ha megengeditek – egy nyugodt bírót javasolok: Hörcsög Hugót. MINDNYÁJAN Éljen! Éljen! (Taps.)

ELEFÁNT Megnyugszik a kijelölt bíró személyében, vagy tud-e valami kizáró akadályt? Teszem azt, rokona-e Hörcsög Hugó?

LIPICZAY Nem, kérem, szó sincs róla.

HÖRCSÖG Hogyhogy? Sértőnek tartaná a velem való rokonságot?

LIPICZAY Szó sincs róla, kérem, szó sincs róla.

ELEFÁNT Akkor átadom a szót Hörcsög Hugónak, hallgassa ki a vádlottakat!

HÖRCSÖG Neve?

LIPICZAY (zavartan) Lipiczay...

HÖRCSÖG Nem értem. Hangosabban és érthetőbben!

LIPICZAY Lipiczay Virág Ibolya Viola Angelika.

HÖRCSÖG Miért használja akkor a Jónás Jenő álnevet?

LIPICZAY Mert a Virág Ibolya... stb... olyan nevetségesen hangzik, kérem.

HÖRCSÖG A nevével, illetve álnevével megvolnánk. Foglalkozása?

LIPICZAY Ügyvezető igazgató.

HÖRCSÖG És mit ügyvezet igazgatva?

LIPICZAY A detektívirodát, kérem.

HÖRCSÖG Most pedig mondja el, hogyan szabadították ki Pacsajit, mert ez maguk ellen a vád!

LIPICZAY Ártatlan vagyok, s különben is, ha vádolnak, védekezni is lehet. Sőt védőügyvédet is kell a bíróságnak kinevezni a védelmemre.

CSIMPÁNZ Tulajdonképpen igaza van. De ugyan ki vállalná el a védelmét? Nincs olyan Pacsaji, akarom mondani, vén róka az egész erdőben, aki be tudná bizonyítani, hogy ártatlan.

PACSAJI (a vádlottak mögött feláll a dobogóra) De van! (Nagy kavarodás, a két vádlott félrehúzódik.) A Pacsaji kiszabadításával vádolt detektív védelmét ezennel elvállalom.

NYULASSY Minden rendben van, Pacsaji is bent van a ketrecben.

PACSAJI Megkérdezem a bírót: fenntartja-e még most is azt a képtelen vádat, hogy engem megszőktettek? Hiszen hol voltam én? A ketrecben. Most hol vagyok? A ketrecben. Lipiczay és titkárnője viszont indokolatlanul tartózkodik itt, minden alap nélkül, hiszen ártatlanok.

ELEFÁNT Hej, haj! Ez igaz, hm, hm.

PACSAJI No, látjátok! Én viszont nem szeretem a társbérletet. Ez a ketrec kizárólag engem illet meg, kérem a többiek kilakoltatását!

PAPAGÁJ Szörrnyű, kérrrem, irrtó, rémes.

PACSAJI No, mi lesz? Meddig várjak? A magányt szeretem.

LÉGYVÁRI Kinyissam?

HÖRCSÖG (zavartan) Remélem, nem veszik nagyon szívükre egy buzgó légyfi tévedését. (Légyvárihoz.) Add ide a kulcsot! (Kinyitja az ajtót és lehajtott fejjel félreáll.)

PACSAJI Minden meg van bocsátva, a viszontlátásra, kedveseim! (Szétlöki a többieket és kiugrik a ketrecből.)

MIND Megszökött! Utána! Elfogni! (Körbekergetik a színen, Pacsaji mindig kicsúszik, végül kifut.)

7. jelenet

ELEFÁNT Állj! Így nem megyünk semmire. Meg kell szervezni az üldözést.

LIPICZAY Úgy van. Csak korszerűen.

LÉGYVÁRI Akkor ma éjjel törbe csaljuk Pacsajit.

LIPICZAY Van is egy javaslatom: felöltözöm Pacsajinak. Ha megtudja, hogy valaki visszaél a nevével, dühében előjön, és mi könnyen elfoghatjuk.

NYULASSY Az ötlet valóban remek, csak a kivitelezési számításba egy kis hiba csúszott.

CSACSI Éspedig?

NYULASSY Az, hogy az ál-Pacsajit kizárólag négy lábú állat játszhatja. (Pacsaji hátul leselkedik, és kihallgatja a beszélgetést.)

CSACSI Ez igaz. Milyen okos vagy te. Sőt, azt is kitaláltam, hogy ki legyen az a négy lábú állat, senki más, mint Nyulassy Konstantin.

NYULASSY (reszketve) Miért nem te?

CSACSI Mert te bátor, okos, és ha baj van, gyors is vagy.

NYULASSY Hát én... hát én... akkor sem vállalom.

ELEFÁNT Az ötlet ejtve, minden reményünk Lipiczayban van.

LIPICZAY Kezdjük! Csak tervszerűen. (Int és mindannyian el.)

8. jelenet

(Az üldözők zaja hallatszik, Pacsaji befut a közepre, látszik, hogy fáradt, az erősödő zajra kifut.)

LIPICZAY Utána! (Szaglász, nagyítóval nyomokat keres.) Fényszórókat bekapcsolni! Utánam! (Ki.)

PACSAJI (a festett képet középen elhelyezi.) A róka csípje meg, most ügyesebbek, mint máskor. Utoljára még megviccelem őket, ezzel időt nyerek, és átrobogok a hídon, ki az erdőből. A hídon úgysem mernek átjönni. Ég veletek, ostobák! (El.)

(Mindannyian óvatosan jönnek, a képet észrevéve megtorpannak.)

BAGOLY Lipiczay, a lepkefogó hálót!

LIPICZAY (a többiektől követve, négykézláb közeledik a képhez krimizene mellett) Hórukk! Megvan! (Lecsap.)

MIND Pacsaji! Pacsaji! Hát megvagy! (Észreveszik a tévedést.)

PAPAGÁJ Szörrnyű, kérrrem, irrtó, rémes.

CSACSI Biztosan a híd felé menekült.

MOLYLEPKE Nem is vagy olyan nagy számár. A nemjóját, azt hiszem igazad van.

ELEFÁNT Irány a híd, rohamlépés! Futás! (El mind.)

PACSAJI (be, ellenkező oldalról a „HÍD” feliratot tartó gyerek elé áll.) Gyertek csak, galambocskáim! (Karbatett kezekkel, gúnyosan.)

MIND (bejönnek, megtorpannak) Itt van! Megfogluk! Nem menekülhet.

PACSAJI (középkori gáláns mozdulattal) No, no! Nem eszik a kását olyan forrón! Most egyelőre távozom, a viszontlátásra. (Hátról integetve, megbillen, és beleesik a patakba, kapálózva úszik ki lassan balfelé a színpadról, a többiek hurrázása közben.)

ELEFÁNT (behúzza a hidat) A fürdőt bezárom, akarom mondani, az ügyet lezárom.

CSIMPÁNZ (táblát hoz)

Errdő

Pacsa –

lyitla –

nyitva.

MIND (körülveszik, körtánc a *Nem félünk a farkastól, farkastól, farkastól...* dallamára) Nem félünk a rókától, rókától, rókától...

Kiss Lehel

Ágyhajón

Lámpaoltás. Néma csönd.
Befekszem az ágyba.
Az ágyam most nagy hajó,
s én a kapitánya.
Eresztjük a vitorlát
indulásra készen,
úrrá lesz az izgalom
minden tengerészen.
Az egyikük víziló,
kis mókus a másik,
a harmadik teknősbéka
– most épp vacsorázik.
Miénk ez az éjszaka,
szeljük a sötétet,
fölöttünk egy apró csillag
araszolva lépked.
Aztán nőni, nőni kezd,
mintha Nappá válna,
s mint egy pompás tűzijáték,
úgy bomlik szikrákra.
A hajónknak szárnya nő,
fölrepül az égre.
Teknősünknek lassacskán
elfogy az ebédje.
„Vacsorája!” – javít ki.
Ezeregy bocsánat!
Egyre gyorsul a hajó,
mint Pegazus vágat,
talán soha meg nem áll!
De – hopp! – gyúl a lámpa,
és a lelkes kis csapat
visszahull az ágyba.
Kint zörög a villamos,
fürgé autók járnak,
kezdődik egy újabb nap,
s nem jön, hogy kiszálljak
vitorlás kis ágyamból.
Ám jön az újabb este,
s nem kérdés, hogy új kaland,
új utazás lesz-e?!

Radnóti Miklós

Esti mosolygás

Farkával csöndesen mozog
tóban a hal, s aludni kész,
orrát iszapba dugja és
napjának multán mosolyog;

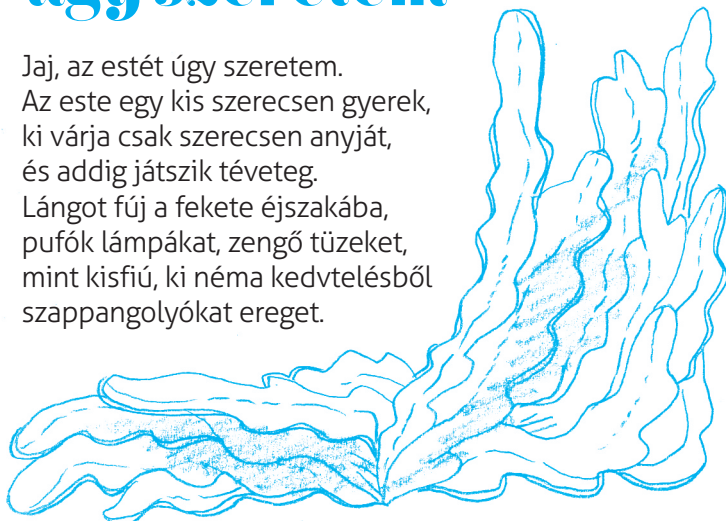
totyog vidámka sorban ott
tizenhárom kicsi kacsa,
s arany farán viszi haza
billegve a mai napot.

Sötétül lassan a piros,
s ami soká maradt fehér,
az is már, látod, feketéll,
mint e verstől a papiros.

Kosztolányi Dezső

Jaj, az estét úgy szeretem

Jaj, az estét úgy szeretem.
Az este egy kis szerencsen gyerek,
ki várja csak szerencsen anyját,
és addig játszik téveteg.
Lángot fúj a fekete éjszakába,
pufók lámpákat, zengő tüzeket,
mint kisfiú, ki néma kedvtelésből
szappangolyókat erget.

MEGRAKJÁK A TÜZET

2. Rakd meg, babám, rakd meg,
hadd melegedjem meg,
gyöngye két karomat
hadd melegítsem meg.

3. Gyöngye lábam fázik,
köpönyegem ázik,
piros pejs paripám
kert alatt bánkódik.

VOLT NEKEM EGY KECSKÉM

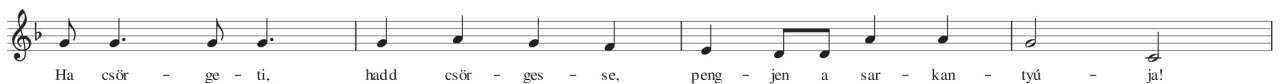
KICSI VAGYOK

2. El is mennék, itt is ülnék,
bánatimból kitérülnek.
Bánataim sokak, nagyok,
magam gyámoltalan vagyok.

3. Én Istenem, minék élek,
ha'ja semmitől is félek.
Szár az levél megzörrenik,
bennem a vér meghidegszik.

HUSZÁR GYEREK

2. Szép a huszár, szép a huszár, ha felül a lovára.
Aranymente a hátára, kard az oldalára,
virágcsokor a csákóján, úgy megy a csatába.
– Ne sírj, rózsám, megtérek még a szabad hazába.

3. Falu végén, falu végén szépen muzsikálnak.
Odahívnak engemet is magyar katonának.
Be is állok a verbunkba, ha már verbuválnak,
elmegyek a pajtásimmal vitéz regutának.

Abránykapu

LÉGYKAPÓ

A gyerekek játékvezetőt választanak. A kiválasztott játékos egy labdát dob a vele szemben állók valamelyikének. Akinek sikerül elkapni és visszadobni a labdát, össze-

zárja a tenyerét: legyet fogott! Minden légyfogás egy pontot ér. De ha a következő labdát nem sikerül elkapni, vagy ha valamelyik játékos – megtevéstve a játékvezető csalafinta mozdulatától – a nem neki szánt labda után kap, a legyek elrepülnek! Az a győz, akinek először sikerül öt legyet összegyűjtenie.

VIGYÁZZ, JÖN A SAS

Egymástól 5-6 méter távolságra húzunk a földön két vonalat. A sas középre áll, a játékosok pedig az egyik vonalon sorakoznak fel.

A „Vigyázz, jön a sas!” kiáltásra minden játékosnak át kell futnia a szemközti vonalra anélkül, hogy a sas elkapná. Aki áldozatul esik a sasnak, szintén sas lesz – az utolsónak maradó játékos a győztes.

VIHAR A TENGEREN

Először kiosztjuk a szerepeket (egy-egy szerepet több gyerek is játszhat): hajótörött, tenger, megmentő. A hajótörött körülbelül 4 méternyire feláll a megmentővel szemben. Igen ám, de elválasztja őket a tenger! A hajótöröttnek a tenger üzenetét kell elmondani a megmentőnek, miközben a tenger ordítva tombol – hiszen vihar... Amikor a megmentő végre meghallja az üzenetet, a játékosok szerepet cserélnek.

SZÓTAGDOBÁLÓ

Valaki eldob egy labdát, miközben kimond egy szótagot. Annak, aki elkapja, gyorsan tovább kell dobnia, és a hallott szótagot értelmes szóvá kell egészítenie, ilyesformán: „Sá...tor, ka...vics, ci...pó” és így tovább.

FUSS A KŐIG!

A földre egymástól kb. 10 méter távolságra két párhuzamos vonalat húzunk. Az egyikre annyi követ teszünk, ahányan játszanak, a másikon pedig felsorakoznak a játékosok, ki-ki a saját követével szemben.

Valaki jelt ad az indulásra, ekkor mindenki szaladni kezd a másik vonalig. Aki először éri el a kö-

vét, nagyot kiált: „Megérkeztem!”, és megáll a vonal mögött, a többiek, követüket megkerülve visszafutnak. A játék így folytatódik mindaddig, míg valaki utolsónak nem marad – ő lesz a vesztes.

PÖRGŐ KÖTÉL

A gyerekek körbeállnak, egyikük középre áll, és maga körül forogva egy hosszú ugrókötelet húz végig a földön, először lassan, később egyre gyorsabban.

A többieknek át kell ugorniuk a kötelet, még mielőtt az megérintené őket.

UGRÁLÓ BÉKÁK

Két gyerek egymásnak háttal leguggol, és kart karba öltve összekapaszkodik. Ilyen helyzetben maradva, kis ugrásokkal kell eljutniuk az előre kijelölt célba.

Ha többen vannak, versenyt is rendezhetünk a békapárok között.

CSIRR, CSÖRR, CSÖRGETEM...

Az egyik játékos néhány – legfeljebb öt – kavicst fog két marka közé, és ütemesen rázva a kavicsokat megkérdezi:

„Csirr, csörr, csörgetem,
hányat rejt a tenyerem?”

Aki kitalálta, szerepet cserél vele.

TEKERGŐ SÁRKÁNY

A játékosok fősorakoznak egymás mögött, kezüket az előttük álló vállára téve. Az első játékos lesz a sárkány feje, az utolsó pedig a farka. A fej igyekszik megérinteni az utolsó játékost, a törzs azonban megpróbál úgy tekeregni-kanyarogni, hogy ez ne sikerülhessen (a sornak nem szabad szétszakadnia). Ha a fej mégis megfogja a farkat, az első és az utolsó játékos szerepet cserél.

HÜVELYK MATYI ÉS AZ ÓRIÁS

Kijelöljük a kiindulóvonalat és a házat, ahová Hüvelyk Matyinak el kell jutnia, mielőtt az óriás elkapja. Hüvelyk Matyi beáll a rajtvonalra, az óriás pedig három nagy lépésnyire mögé áll. Kezdődhet a fogócska, de figyelme! Hüvelyk Matyinak a sarkán kell futnia, az óriás pedig csak nagyokat lépegetve üldözheti!

A 2016/4. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSE

Felesleges betű: fűrész.

Különbségkereső: csillag az égen, csillag Mária ruháján, lámpás, kereszt, turbán.

Labirintus: A.

Karácsonyi rejtvény: száncsengő.

Rakosgató: állat, tálal; atka, Kata; veréb, véreb; kiált, kilát.

A megfejtők közül sorsolással választottuk ki a nyerteseket. Jutalomban Demeter Jázmin-Ramóna (Rafajnaújfalú), Darcsi Karina (Beregrákos), Viszockij Karolina (Csap), Várad Gyula (Mezőkaszony) és László Antónia (Salánk) részesül.

A NÉGY ÉVSZAK

Szeretem az őszt,
az aranyló tájat.
Szeretem a hulló faleveleket
s az itt maradt verebeket.

Szeretem a telet,
a hóesést.
Szeretem a szánkózást
s a száguldást.

Szeretem a tavaszt,
a rügyező tájat.
Szeretem a nyíló virágokat
s a zöldellő világokat.

Szeretem a nyarat,
a meleg napsütést.
Szeretem a fürdést, a kirándulást
s a gyönyörű kilátást.

Mindezek lelkem
apró részletei,
melyek a szívem
napról napra melengetik.

Gerő Boglárka, Csonkapapi

Vovcsok Dániel-János, Déda

ÉJSZAKA

Holdfény sugarában
csobog a patak,
békés és nyugodt
fenyvesek alatt.

Postabontás

Csillagok ragyognak
a város fölött.
Álom uralkodik,
s a hajnal jön.

Bunda Veronika, Beregszász

LOCSOLÓVERS

Krisztus feltámadt,
a locsoló már elfáradt,
így a faluban minden
kedves leány elhervadt.

De biz' akad még itt legény,
nem is olyan szegény,
ki rózsákat öntöz
e föld kerekén.

Eljöttem hát ide is, téged megöntözni,
hogy e virágszál, ki most itt áll,
el ne hervadjál.
Szabad e locsolni?

Szemszicskó Donatella, Nagygejőc

Varga Vanessza, Harangláb

ÁLLATNEVEK

Keresd meg és húzd ki az alábbi állatneveket az ábrából! Balról jobbra, jobbról balra, fentről lefelé és letről felfelé is haladhatsz. Ha a megmaradt betűket összeolvasod, egy újabb állat nevét kapod.

Béka, farkas, hód, kakadu, kutya, leopárd, lepke, légy, macska, mókus, orrszarvú, pacsirta, pele, polip, pók, pulyka, puma, róka.

A	K	S	C	A	M	F	O	Ú
T	R	P	A	S	O	A	V	B
R	E	Ó	M	K	U	R	S	É
I	Z	K	U	D	A	K	A	K
S	P	T	P	Z	K	A	Ó	A
C	Y	O	S	E	Y	S	A	M
A	L	R	L	G	L	Á	K	N
P	R	E	É	I	U	D	Ó	H
O	P	L	E	O	P	Á	R	D

ÖT!

A táblázatban lévő szótagokból összesen ötféle sportág megnevezése rakható ki. Melyek ezek?

Ko	kó	lab
cso	te	ú
Bir	kor	zás
szás	sár	lya
nisz	mű	da

ORSZÁG, VÁROS, FALU

Az *Ország, város, falu* hosszú idő óta az egyik legközkedveltebb játék. A feladat: írd egy-egy ország, város, falu, fiú, lány, növény, állat és tárgy nevet mindegyik sorba a sor elején jelzett kezdőbetűvel. Ha elakadnál, bátran használd térképet! Figyelem: nemcsak magyar helyiségek és nemcsak nálunk honos növények és állatok jöhetnek szóba!

	Ország	Város	Falu	Fiú	Lány	Növény	Állat	Tárgy
M								
D								
B								

KIEGÉSZÍTŐ

A pontok helyére egyetlen szót keresünk, amellyel kiegészítve a megadott szavak új értelmet nyernek. Melyik lehet az?

...olaj

...lopó

...sugár

...óra

SUDOKU

Írd be a táblázat üres négyzeteibe a számokat 1-től 4-ig úgy, hogy mindegyik szám mindegyik sorban és oszlopban csak egyszer szerepelhet! Sejtségmentesen néhány számot előre megadunk.

	2	4			4		2
1			3		2		
4			2			1	
	1	3			4		3

KUSZASÁG

Ha az alábbi „szavak” betűit helyes sorrendbe teszed, fürdőszobai eszközök nevét kapod. Melyek ezek?

Panszpa –

Ponasm –

Régmofk –

Csavisz –

Ódsmo –

László Dániel, Beregszász

Lelekács Antónia, Rát

Mitrovics Amanda, Barkaszó

Orosz Ramóna Ingrid, Beregújfalu

Petróci Barbi, Tiszabökény

Puskár Eleonóra, Beregszász

Szabó István, Harangláb

Viszockij Karolina, Csap